

Рэальныя цуды зімовай казкі

KULTURA-INFO.BY

Больш за чвэрць стагоддзя рэспубліканская дабрачынная акцыя “Нашы дзеці” крочыць па краіне, шчодро дорачы маленькім беларусам зімовую казку. Ініцыяваны Прэзідэнтам Аляксандрам Лукашэнкам марафон стукаецца ў дзверы бальніц, дамоў-інтэрнатаў, завітвае ў апякунскія і прыёмныя сем’і, цэнтры карэкцыйна-развівальнага навучання і рэабілітацыі. Дзяржава клапаціцца, каб напярэдадні Новага года і Калядаў кожнае дзіця адчула атмасферу свята, цеплыню і, вядома, атрымала падарунак.

Высокае прызнанне

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка прысудзіў прэміі “За духоўнае адраджэнне” і спецыяльныя прэміі дзеячам культуры і мастацтва. Адаведныя указы Кіраўнік дзяржавы падпісаў 19 снежня.

За актыўную дзейнасць у гуманітарнай галіне, якая спрыяе ўмацаванню духоўных каштоўнасцей і маральных традыцый беларускага народа і патрыятычнаму выхаванню моладзі, па выніках 2023 года прысуджаны прэміі Прэзідэнта “За духоўнае адраджэнне”.

Імунія Свята-Пакроўскага жаночага манастыра Анфіса (Ангеліна Любчак) ўдасцелена высокай ўзнагародай за вялікі асабісты ўклад у умацаванне духоўных каштоўнасцей, культурнае і маральнае выхаванне дзяцей і моладзі, актыўны ўдзел у адраджэнні

культуры-гістарычных каштоўнасцей Віцебскай вобласці.

Прэмія таксама прысуджана калектывам **Полшагскага каліжскага вучылішча** — за плённую дзейнасць у грамадзянска-патрыятычным выхаванні падрастаючага пакалення;

Гомельскага гарадскога цэнтру інклюзійнай культуры — за актыўную дзейнасць у гуманітарнай сфера, значны ўклад у развіццё творчых здольнасцей і сацыяльную адаптацыю людзей з абмежаванымі магчымасцямі;

Рэспубліканскага навукова-практычнага цэнтру “Маці і дзіця” — за выдатны дасягненні ў палітычным якасці і даступнасці мелыярыскай дапамогі, папулярнасцю ў грамадстве сямейных каштоўнасцей;

Магілёўскага абласнога метадычнага цэнтру народнай творчасці і культуры-асветнай работы — за значны ўклад у захаванне культурнай спадчыны Беларусі і рэалізацыю культурна-турэстычнага праекта — свята “Купалле” (“Александрія збірае сяброў”);

За выдатны дасягненні ў галіне тэатральнага, музычнага, дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, народнай і амаатарскай мастацкай творчасці, навучання і выхавання творчай моладзі, якія атрымалі грамадскае прызнанне, прысуджаны 10 спецыяльных прэміяў Прэзідэнта Беларусі дзеячам культуры і мастацтва.

Высокай ўзнагароды ўдасцелены аўтарскіх калектыву ў складзе намесніка начальніка аддзела культуры-асветнай работы, мастацтваў і навучных устаноў у праўленні культуры Гродзенскага абласнога камітэта **Вольгі Багдановіч**, старшыні Свіслацкага райвыканкама **Аляксандра Вярсоцкага** і намесніка старшыні праўлення Гродзенскага абласнога спажывецкага таварыства **Алены Чыкавай**. Прэмія прысуджана ім за значны ўклад у рэалізацыю творчых праектаў па захаванні традыцыйнай культуры Беларусі і правядзенне каравай-фэсту “Бальскава булка”.

За значны ўклад у захаванне гістарычнай памяці і праўды пра Вялікую Айчынную вайну і рэалізацыю праектаў “Апошнія сведкі”, “Генацыд. Без права на жыццё”, спецыяльнай прэміі Прэзідэнта Беларусі ўдасцелены **Генеральнага пракурора, Беларускае тэлеграфнае агенства і Нацыянальнага дзяржаўнага тэлерадыёкампанія**.

Народны духавы аркестр “Вішні” Стаўбеўскай дзіцячай школы мастацтваў удасцелены ўзнагароды за значны ўклад у выхаванне творчай моладзі, актыўны ўдзел у грамадска-культурных праектах, а тэатр эстраднай песні “Сябрінка” Палаца культуры МАЗ — за развіццё найлепшых традыцый і дасягненні нацыянальнага мастацтва, актыўны ўдзел у мерапрыемствах патрыятычнай тэматыкі.

Спецыяльнай прэміі таксама прысуджаны **рэжысёру Іване Жыган і калектыву Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя М. Горькага** за значны ўклад у захаванне і папулярнасцю славаўскай культуры, рэалізацыю сумесных беларуска-сербскіх творчых праектаў;

паэту-песенніку **Ганне Сялку (Ганне Лукашэнка)** — за вялікі асабісты ўклад у развіццё сучаснага музычнага мастацтва, рэалізацыю сацыяльна значных культурных ініцыятыў;

майстру народных музычных інструментаў **Руслану Макаравічу** — за плённую працу па адраджэнні традыцыйнай вырабы музычных інструментаў;

загачыны трупы оперы Вялікага тэатра Беларусі **Настасі Масквіной** — за высокае прафесійнае майстэрства, выдатны дасягненні ў сферы музычна-тэатральнага мастацтва;

металісту Гродзенскага абласнога метадычнага цэнтру народнай творчасці **Алене Шушчэнка** — за плённую працу па захаванні традыцыйнай вырабы габеленаў;

1-й і 2-й роде і аркестру ганаровай варты Мінскай ваеннай камітэту — за значны дасягненні ў патрыятычным выхаванні моладзі, актыўны ўдзел у грамадска-патрыятычных і культурных мерапрыемствах.

Іна Ляўкова, Андрэй Федаровіч, Таццяна Стволава, Арцём Ляшчэвіч

Папярэджаны — значыць дасведчаны

У прэс-клубе “Культура і мастацтва” 20 снежня адбылася відэаканферэнцыя на тэму “Закон № 305-3: дзеянне ў супрацьдзеянні (інфармаванне, прапаганда, тлумачэнне ў фарміраванні нецярпімага стаўлення да карупцыі ў сферы культуры)”.

У студыі прысутнічалі старшы пракурор у праўленні Генеральнай пракураторы Рэспублікі Беларусь Андрэй Федаровіч, старшы аперацыйны ўпаўнаважаны па

асабліва важных справах галоўнага ўпраўлення па барацьбе з эканамічнай злачыннасцю Міністэрства ўнутраных спраў Арцём Ляшчэвіч, прадастаўнікі юрыдычнага аддзела Міністэрства культуры: начальнік Таццяна Стволава і кансультаўнт Іна Ляўкова.

Удзельніку відэаканферэнцыі шкавілі пытанні працоўнай дысцыпліны, злоўжывання службовымі становішчам, парушэнню пры працаўладкаванні, крымінальна-наказнага паліцэскага культурна-назвавых мерапрыемстваў, нюансы

адбору службовых абавязцельстваў, дэкларацыяў даходаў і маёмасці, атрымання і выкарыстання пазабюджэтных даходаў, работы камісіяў па супрацьдзеянні карупцыі, урэгулявання канфліктаў інтарэсаў, разыходжанні паміж патрабаваннямі розных заканадаўчых актаў, умовы правядзення працэдур дзяржаўных закупак і тэндараў, а таксама многія іншыя праблемы.

Больш падрабязнасцей — у матэрыяле наволе размовы ў наступным нумары.

Экспазіцыя ў зале палаца

Тры дзесяцігоддзі пошуку

Нацыянальнаму гісторыка-культурнаму музею-запаведніку “Нясвіж” споўнілася 50. Урачыстае мерапрыемства, прымеркаванае да юбілея, адбылося ў залах палацавага ансамбля.

Да прысутных звярнуўся першы намеснік міністра культуры Валерыя Грамада. Ён павінашаў супрацоўнікаў падзякаваць за іхны ўклад у развіццё нацыянальнай культуры і інфармацыйнай дзейнасці і інфармацыйнай дзейнасці Таццяне Скаражонак, а таксама ўзнагародзіў іх званнем супрацоўнікаў падзякаваць вядомасці.

Шэльніа, шчырыя віншаванні выказаў архімарштр Сергій, сакратар Слуцкай епарыі, і перадаў калектыву музея-запаведніка “Нясвіж” грамаду Патрыярха Экараха ўсе Беларусі, Мітрапаліта Мінскага і Заслаўскага Веняміна ў іхнае імя за працу на славу Беларусі і праваслаўнай царквы.

Сваё працягненне канцэрты праграмай. Гледзачам прадставілі

вакальныя і танцавальныя нумары вядучых музычных калектываў краіны.

На першым этапе станаўлення музея яго спецыялісты рэстаўравалі гісторыка-культурныя аб’екты Нясвіжа, запавялі адноўлення інтэр’ера экспазіцыі. На наступным этапе — прыцягвалі наведвальнікаў і займаліся тым, каб установа прышла сусветнай пошпальнасці.

Прыярытэты іяперашняга часу — распрацоўка новых музейных праектаў, уадакарненне экспазіцыі, актыўная культурна-асветніцкая работа і пастаянны пошук, без якога немагчыма стварэнне.

Натхніца папярэднікамі

Урачыстае, прысвечанае Дню Беларускага кіно, адбылося ў Мінску. У Доме кіно сабраўся супрацоўнікі Беларускай прафесійнай арганізацыі ўсіх абласцей і сталіцы, рэжысёры, акцёры, прадастаўнікі іншых творчых прафесій.

Звычайнымі словам перад удзельнікамі мерапрыемства выступіў першы намеснік міністра культуры Валерыя Грамада. Ён згадаў дасягненні кінематографістаў мінулага стагоддзя, чые юбілей адзначаюцца сёння, а таксама падзякаваў сучасным адмыслоўцам.

— Наша агульная задача — стварэнне высокамастацкіх фільмаў, зольных канкураваць на ўнутраным і міжнародным рынку, пра гісторыю і цяперашняе жыццё Беларусі, — падкрэсліў Валерыя Грамада. — Важны падзеі 2024-га стануць 100-годдзе Беларускага кіно і 30-годдзе фестывалю “Лістапад”.

Прычыніца да брэнда

Міністэрства культуры абвясціла конкурс рэжысёрскіх канцэпцый шчыромай адкрыцця і закрасіа ХХХ Мінскага міжнароднага кінафестывалю “Лістапад”.

Форум запланаваны з 1 па 8 лістапада наступнага года. Меркаванні павінны — “Кіно са знакам якасці”. Імпрэзы слогаў адлюстравуць тэмы 100-годдзя Беларускага кіно і 30-годдзя фестывалю. Сама канцэпцыя мусіць уключыць сабой звязаную пералачку сюжэтнай лініі з уважэннем асобных эпізодаў, раздзелаў і блокаў, апісаннем мастацкага афармлення сцэнічнай прасторы, пералікам творчых калектываў і выканаўцаў і па магчымасці з указаннем іх рэпертуару.

Да ўдзелу запрашаюцца рэжысёры-пастановаўшчыкі тэатральна-відовішчых арганізацый і устаноў культуры, студэнты і навучэнцы устаноў адукацыі ў сферы культуры, што праходзіць падтрымку па спецыяльнасці “Рэжысура тэатра”, “Рэжысура свят”, “Мастацтва эстрады (рэжысура)” і ролінасных спецыяльнасцях, а таксама іншыя асобы, якія маюць досвед правядзення культурных мерапрыемстваў. Матэрыялы прымаюцца да 10 студзеня.

Абмен вопытам

Рэспубліканскі семінар кіраўнікоў дзіцячых школ мастацтваў адбыўся ў Салігорску.

Абмяркоўваліся інавацыйныя падыходы ў навукальнай і творчай дзейнасці, стан і перспектывы дзіцячых адукацыйных дзеяч і моладзі ў сферы культуры, актуальныя пытанні мастацкай адукацыі. Лектары выступілі начальнік галоўнага ўпраўлення культуры Мінскага абласнога камітэта Ала Шахолька, кіраўнікі арганізацый сталіцы і цэнтральнага рэгіёна.

Удзельнікі наведалі Салігорскую дзіцячую музычную школу мастацтваў і дачыліся пра дасягненні выхаванцаў, вопыт устаноў. Завершыўся семінар канцэртам з удзелам салістаў і творчых калектываў Міншчыны.

Перадсвяточнае

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатоля Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністэрства адбылася 19 снежня. Дзякуючы відэасвязі, у пасяджэнні паўдзельнічалі таксама начальнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

Абмяркоўваліся дэталі арганізацыі навагодніх мерапрыемстваў для дзяцей і моладзі. У рамках дабрачыннай акцыі “Нашы дзеці” 27 снежня адбудзецца рэспубліканскі бал у Палацы Незалежнасці, 28 снежня пройдзе дзіцячы спектакль “Машина навагодняга часу”, а 3–5 студзеня ў Палацы Незалежнасці запланаваны інтэрактыўныя прадастаўленні.

Таксама 3 студзеня стартуе рэспубліканскае дабрачыннае акцыя для падтрымкі людзей “Ад усёй душы”, якая адкрывае канцэртам у Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета. У рамках праекта філарманічнага калектыву наведваюць ўсе рэгіёны краіны.

Вядлася гаворка і аб уадакарненні экскурсійнага забяспячэння турыстаў у музеях Беларусі на зімовыя канікулах.

Марафон радасці і клопату

Міністэрства культуры далучылася да навагодняга дабрачыннай акцыі “Нашы дзеці”.

Супрацоўнікі ведамства 19 снежня завіталі ў Вілейскую спецыяльную агульнаадукацыйную школу-інтэрнат, у якой выхоўваюцца хлопчыкі і дзяўчынкі з парушэннямі маўлення і слыху, а таксама дзеці-сіроты.

Для гасцей навучэнцы падрыхтавалі малюўнічае шоу, Карагоды і танцы з казачнымі героямі праўдзілі настрой усім і пагузілі дзіцячых вясельяў па ўстаўным пра маленства. Апекаваныя школы-інтэрнату атрымалі ад міністэрства салодкія падарункі, а самай паўшэфінай установе быў перададзены новы камітэту.

Прайшоў час парадавацца святнам, самым чароўным і доўгачаканым і ў дзяцей, і ў дарослых. Для нас такія відзіты — яшчэ адна магчымасць звярнуць увагу на праблемы тых, хто апынуўся ў цяжкіх жыццёвых абставінах, і наспрабаваць дапамагчы, адзначыў у прывітаным слове міністр культуры Анатоля Маркевіч. — Ніхай усё дрэннае застаецца ў 2023-м і наперадзе нас чакаюць толькі радасць, добры настрой і, самае галоўнае, дзіцячы шчыры смех. А мы для гэтага зробім усё магчымае.

У Вілейскай школе-інтэрнаце

Рэспубліканская дабрачынная акцыя “Нашы дзеці” праходзіць па ініцыятыве Прэзідэнта ўжо больш за чорыя стагоддзі. Мэта праекта — прыцягнуць увагу да праблем юных насельніцкаў Беларусі, якія апынуліся ў цяжкіх жыццёвых абставінах, і стварыць атмосферу зімавага казкі. Штораў у святочны час прадстаўнікі рэспубліканскіх арганізацый дзяржаўнага кіравання, мясцовых улад, грамадскіх аб’яўленых наведваюць інтэрнату і дзіцячыя дамы сямейнага тыпу, апынкіцца і прыёмныя сем’і, цэнтры карэкцыяна-развівальнага навучання і рэабілітацыі, бальніцы, вiншоўшы хлопчыкаў і дзіцячак, уручаючы падарункі, а таксама дапамагаюць у вырашэнні праблем.

Карагод святочных падзей праходзіць з 15 снежня па 15 студзеня.

Падчас святочнага канцэрта

Кіраўнік галіны падкрэсліў, што Слуцк добра падрыхтаваўся да акцыі, каб адпавядаць статусу культурнай сталіцы. Раённы цэнтр зайграў новымі фарбамі на культурным небасхіле нашай краіны. Анатолій Маркевіч выказаў упэўненасць: перадаючы эстафету Бялынічам, уладасцеям ганаровага звання "Культурная сталіца Беларусі — 2024", Слуцк дорыць часцінкі свайго цягла, прыжажэці, любові, павагі, якія ліжыць у аснову маштабнага захавання гісторыка-культурнай спадчыны нашай краіны.

Міністр паведаміў, што на Магілёўшчыне ўжо пачалася падрыхтоўка да мерапрыемстваў. Статус культурнай сталіцы абавязвае Бялынічы быць наперадзе і ініцыяваць многія справы.

— Эстафета паспрыяе развіццю і самога рэгіёна, і сферы культуры Бялыніцкага раёна, — сказаў Анатолій Мечыславіч. — Тэатральныя пастаноўкі і канцэртныя праграмы, якія ўжо чакаюць старту, гатовыя здзіўляць і распаўядаць пра гісторыю Бялыніцкага краю. Пад адкрытым небам пройдучь пленэры, якія збіраюць мастакоў на жыватворнай зямлі. Мы, безумоўна, будзем загалі аанасаваць мерапрыемствы, каб нашы паважаныя глядачы і шматлікія турысты змагі сарэнтавацца ў аграмістай прасторы культурных паўдзей і выбраць тое, што прынясе велізарнае задавальненне і палідынастры.

Анатолій Маркевіч падзякаваў усім, хто працаваў цэлы год, здыўляў, уладканаліваўся і прапаноўваў новыя мадэляваць праекты, якія дазволілі апрацаваць высокі статус культурнай сталіцы Беларусі. Міністр пажадаў работнікам галіны і глядачам міру, дабра, моцнага здароўя, дастатку, творчых поспехаў і новых яркіх адкрыццяў.

Ва ўрачыстасці таксама паўдзелілічч а намеснік старшыні Мініскага аблвыканкама **Іван Маркевіч**.

— Хачу адзначыць велізарную актыўнасць жыхароў Слуцка. Яна была душоўнай, з цепенлівай, відань, што людзі ганараша гэтай

акцыяй, — сказаў Іван Маркевіч. — Год таму пры падрыхтоўцы да выбару культурнай сталіцы кіраўнітва раёна і ўсе жыхары неверагодна правілі сябе. У поспеху рэгіёна, людзей, якія тут пражываюць, мы ніколі не сумняваліся.

У заканчэнне вялікага канцэрта з удзелам зорак беларускай эстрады і аматарскіх калектываў мастацкай творчасці Іван Маркевіч уручыў Слуцкаму гарадскому дому культуры сяртыфікат ад Мініскага аблвыканкама на 50 тысяч рублёў для ўмацавання матэрыяльна-тэхнічнай базы. Таксама ад раённай адміністрацыі Бялынічаў Слуцкаму райвыканкаму былі перададзены памятныя падаўркі, у тым ліку копія абразца Бялыніцкай Божай Маці, намяляванай на гербе горада.

Во́льга Пры́сторская, старшыня Бялыніцкага райвыканкама:

— Вінішую случчан з паспяховым завяршэннем рэспубліканскай акцыі "Культурная сталіца Беларусі". З асаблівым гоанарам і адказнасцю мы прымаем эстафету ад аднаго з найстарэйшых і найбольш самабытных гарадоў краіны. У Бялынічах 2024 год будзе насычаны многствам яркіх, унікальных культурных мерапрыемстваў. Наш край слаўны знакамітымі мастакамі і выдатнай прыродай, маліўнічымі лясамі і азерамі. Мы зробім акцэнт на гэтым кірунку. У нас пройдзе міжнародны мастацкі пленэр.

Матэрыяльная база раёна ўжо калікам гатова да прыёму гасцей. Творчых людзей і майстроў народных промыслаў у нас шмат. Яны таксама гатовы. Мы пакажам усё, што ўмеём і можам. Гэтая будзе цікавая сумесная творчая работа многіх людзей. І яна прынясе добрыя вынікі.

Віктар ГАУРЫШ

Са Слуцка з любоўю

Урачыстая цырымонія перадачы статусу "Культурная сталіца Беларусі" адбылася 15 снежня ў Слуцку. Эстафета перайшла да Бялынічэ Магілёўскай вобласці.

Перад буднікам гарадскога Дома культуры майстры народных рамёстваў і мастацкія калектывы раёна зладзілі "Каляндны кірмаш". З выставачнымі пляшоўкамі азнаёміўся міністр культуры Анатолій Маркевіч. Інфраструктура, створаная на ўстановах культуры Слуцка, дазволіла на самым высокім узроўні прывесці ўсе мерапрыемствы рэспубліканскай акцыі "Культурная сталіца Беларусі — 2023". Пра гэта кіраўнік сферы сказаў, каментуючы журналістам вынікі года.

Навагрудскі замак

Ахова помнікаў учора і сёння

У Міністэрстве культуры 18 снежня прайшло пасяджэнне Беларускай рэспубліканскай навукова-метадычнай рады па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны. На ім былі ўхвалены прапановы аб наданні статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці шэрагу помнікаў архітэктуры.

Апавеленую пастанову ў Міністэрстве культуры прымуць найбольшым часам. Варта адзначыць, што паводле новаўвядзенняў у Кодексе аб культуры з 2023 года канчатковае рашэнне аб уключэнні ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей прымае менавіта навукова-метадычная рада. Гэтым разам пералік папоўніць гістарычны цэнтр Навагрудка XII—XX стагоддзяў, капіліца Свя-

тога Яна Хрысцішэля 2-й падовы XVIII ст. у вёсцы Красназёрнае Смагонскага раёна, касцёл Святога Апостала Андрэя 1908—1914 гадоў у Лынтупах Пастаўскага раёна і касцёл Святога Лаўрэнція (1913) ва Ушачах.

Сёлетая дзяржаўнай ахове помнікаў Беларусі спаўняецца 100 гадоў: 24 снежня 1923-га Савет Народных Камісараў БССР зацвердзіў пастанову "Аб абавязковай рэгістрацыі, прыёме на ўлік і ахове помнікаў мастацтва, лаўніны, побыту і мясцовай прыроды". Па сутнасці, з гэта-

га прававога акта пачалося фарміраванне сістэмы ўліку аб'ектаў культурнай спадчыны нашай краіны.

Пастановай прадпісвалася сталея дзяржаўная рэгістрацыя і ахова помнікаў мастацтва, старажытнасці, народнага побыту і прыроды, якія знаходзіліся пры ўстановах ці таварыствах альбо ў прыватных асоб. Стварыўся спецыяльны орган, адказны за рэгістрацыю такіх аб'ектаў і вылучу іх у адпаведным асабліва ахоўнага пасведчання, — навукова-мастацкая экспертная камісія.

Падрэзанай пра гісторыю аховы помнікаў у Беларусі і новая элементны ў Дзяржаўным спісе гісторыка-культурных каштоўнасцей — у наступных нумарах.

Антон РУДАК

Падчас пасяджэння калегіі

Кадры вырашаюць Як выгадаваць дастойных спецыялістаў

Пасяджэнне калегіі Міністэрства культуры па кадравым забеспячэнні і падрыхтоўцы спецыялістаў адбылося 13 снежня ў спартыўна-культурным цэнтры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.

Перад сходам увазе членаў калегіі і навучніцаў адукацыйных устаноў у сферы культуры прадставілі творчы праект "Лінія памяці. Код вайны", рэалізаваны студэнтамі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў і ўдасцеены гранта Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Спектакль распаўядае пра 1941—1945 гады, акупашыю Беларусь і странінныя паўдз, якія перажыў наш народ. У пастаноўцы, прасякнутаў гістарычнай памішоў, зліліся танец, музыка, вершы і акцёрскае майстроўства. Сумясціўшы Усе гэтыя напрамкі ў адзіным праекце, аўтары змагі перадаць боль і жах узброенай барацьбы. Галоўная задума пастаноўкі — на прыкладзе Вялікай Айчыннай данесці да новых пакаленняў, што вайна недапушчальна. Спектакль зрабіў на прысутных надзьвічэйнае ўражанне.

Як адзначыў пасля прагляду міністр культуры **Анатолій Маркевіч**, гэты праект павінен быць паказаны ва ўсіх рэгіёнах. Праз харэаграфію малалдыя людзі распаўялі пра трагедыю, якая напаткала нашу краіну. Беларусы выстаялі і прадеманстравалі ўсёму свету, што зламаш наш дух неамагама. Вельмі важна: пра гэта ведае моладзь, якая здзейсніла каласальную работу і выклікала

непараўнальныя эмоцыі. Па словах міністра, мы павінны памятаць і шанаваш тое, што ёсьць на нашай зямлі. Мір і спакой — самае каштоўнае, што можа мець любы народ.

— Неабходна выхоўваць патрыятызм і ўдасцеены гранта Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Спектакль распаўядае пра 1941—1945 гады, акупашыю Беларусь і странінныя паўдз, якія перажыў наш народ. У пастаноўцы, прасякнутаў гістарычнай памішоў, зліліся танец, музыка, вершы і акцёрскае майстроўства. Сумясціўшы Усе гэтыя напрамкі ў адзіным праекце, аўтары змагі перадаць боль і жах узброенай барацьбы. Галоўная задума пастаноўкі — на прыкладзе Вялікай Айчыннай данесці да новых пакаленняў, што вайна недапушчальна. Спектакль зрабіў на прысутных надзьвічэйнае ўражанне.

СІСТЭМНАЯ РАБОТА

У прывітальным слове да ўдзельніцаў пасяджэння міністр канстатаваў, што кадравая палітыка ў сферы культуры заўсёды надавалася самая пільная ўвага: ад узроўню спецыяліста залежыць, у якой ступені культура будзе ўплываць на беларусаў.

— Сёння наша галіна налічвае больш за 5000 арганізацый і звыш 60 000 штатных адзінак, а забеспячэнасць кадрамі складала каля 96 %, — сказаў Анатолій Маркевіч. — Апошнім часам намечілася пазітыўная тэндэнцыя амаладжэння кіраўнікоў: іх сярэдні ўзрост — 46. Штогод больш за 3000 кіраўнікоў сферы адпраўляюць ва ўстановы культуры для павышэння кваліфікацыі. Зладалася б, нядрэнны вынік, але трэба ісці значна далей.

Сідана са спектакля

— Неабходна выхоўваць патрыятызм і ўдасцеены гранта Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Спектакль распаўядае пра 1941—1945 гады, акупашыю Беларусь і странінныя паўдз, якія перажыў наш народ. У пастаноўцы, прасякнутаў гістарычнай памішоў, зліліся танец, музыка, вершы і акцёрскае майстроўства. Сумясціўшы Усе гэтыя напрамкі ў адзіным праекце, аўтары змагі перадаць боль і жах узброенай барацьбы. Галоўная задума пастаноўкі — на прыкладзе Вялікай Айчыннай данесці да новых пакаленняў, што вайна недапушчальна. Спектакль зрабіў на прысутных надзьвічэйнае ўражанне.

— Сёння наша галіна налічвае больш за 5000 арганізацый і звыш 60 000 штатных адзінак, а забеспячэнасць кадрамі складала каля 96 %, — сказаў Анатолій Маркевіч. — Апошнім часам намечілася пазітыўная тэндэнцыя амаладжэння кіраўнікоў: іх сярэдні ўзрост — 46. Штогод больш за 3000 кіраўнікоў сферы адпраўляюць ва ўстановы культуры для павышэння кваліфікацыі. Зладалася б, нядрэнны вынік, але трэба ісці значна далей.

— Менавіта праз сферу культуры мы можам і павінны даносіць сапраўдныя каштоўнасці, асноўны адукацыя, — заўважыў Анатолій Маркевіч. — Яшчэ міністр назваў праблемныя аспекты, сярэд якіх заўважанае малалды спецыялістаў, заахвочванне творчай моладзі, мэтанавы падрыхтоўка, прафараентацыя і іншыя.

ДА УЗАЕМАДЗЕЯННЯ

Начальнік аддзела кадравай работы і дзяржаўных узаінароў Міністэрства культуры **Во́льга Германовіч** выступіла з дакладам аб кадравым забеспячэнні галіны, адзначыўшы пэўныя поспехі ў гэтым напрамку. За апошнія тры гады каля 100 супрацоў-

нікаў сферы ўшанаваны дзяржаўнымі ўзнагародамі, а сёлетая каля 650 заахвочаны ўзнагародамі Міністэрства культуры.

— У Беларусі паслугі насельніцтву ў нашай галіне аказвае 1040 арганізацый з правам юрыдычнай асобы: 40 % — установы адукацый, 22 % — установы клубнага тыпу, 13 % — бібліятэкі, 14 % — музеі, 5 % — канцэртныя і тэатральна-відовішчыныя арганізацыі, — адзначыла Во́льга Германовіч. — Агулам у сферы працуе больш за 55 000 чалавек. Дзяржаўна-ўпалдыя паўнамоцтвы ажыццяўляюць 372 дзяржаўныя, сярэдні ўзрост якіх — 42 гады.

Таксама была прааналізавана стацтыстыка патрэбы ў кадрах па абласцях і раёнах. Устаноў адукацыі ў сферы культуры штогод выпускаюць каля 1500 спецыялістаў. Для поўнага ўкамплектавання калектываў работнікамі неабходна ўзаемадзейнае арганізацый — заказчыкаў каліраў з устаноў адукацыі і кадравая дыягностыка. За апошнія тры гады ў арганізацыі галіны прыбыло больш за 3000 малалды спецыялістаў.

НАПРАМКІ РАЗВІЦЦА

У краіне працуе 415 устаноў адукацыі ў сферы культуры, у якіх навучаецца звыш 126 000 студэнтаў. Штогод больш за 2000 чалавек папаўняе шэрагі першакласнікаў. Начальнік аддзела Устаноў адукацыі Міністэрства культуры **Марына Юркевіч** распавяла аб выніках аналізу працы па падрыхтоўцы спецыялістаў. Сярод інашага Марына Браніславаўна наядчы ад Кіраўніцкага дзяржаўна ў Урада. Галоўнае, каб у арганізацыі галіны было цікава, глядачы аплачывалі душой, сэрцам і атрымлівалі асалоду ад таго, што прапануюць калектывы.

— Менавіта праз сферу культуры мы можам і павінны даносіць сапраўдныя каштоўнасці, асноўны адукацыя, — заўважыў Анатолій Маркевіч. — Яшчэ міністр назваў праблемныя аспекты, сярэд якіх заўважанае малалды спецыялістаў, заахвочванне творчай моладзі, мэтанавы падрыхтоўка, прафараентацыя і іншыя.

Начальнік аддзела кадравай работы і дзяржаўных узаінароў Міністэрства культуры **Во́льга Германовіч** выступіла з дакладам аб кадравым забеспячэнні галіны, адзначыўшы пэўныя поспехі ў гэтым напрамку. За апошнія тры гады каля 100 супрацоў-

нікаў сферы ўшанаваны дзяржаўнымі ўзнагародамі, а сёлетая каля 650 заахвочаны ўзнагародамі Міністэрства культуры.

Паводле родных звычайяў

Дзе жыве сапраўдны чараўнік

У нашай краіне распаўсюджаюцца адзіныя падыходы да культурнага імпартазамішчэння. Стварэць, папулярываваць і ўкараняць сваё — важны крок да ўзмацнення бяспекі Беларусі. І ў гэтай справе мае значэнне нават тое, што на першы погляд здаецца дробязцю, — якім чынам мы спраўляем святы. Прыкладам, Новы год і Каляды, што наступляць неўзабаве.

Да культурнага імпартазамішчэння ў Пасланні беларускаму народу і Нацыянальнаму сходу ў сакавіку заклікаў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка. Ён падкрэсліў, што абарону нацыянальнай спадчыны мусяць мець на мэце ўся сфера культуры і святаваўнаў, якія супраць нашым традыцыям і маралі, і пачаць прасоўваючы ўласныя набыткі.

У ГОСЦІ ДА КАЗКІ

Цягам зімовых свят дзяцей і дарослых сустракаюць казачнымі персанажамі ў сядзібах па ўсёй краіне. Напэўна, кожны ведае, што галоўнай рэзідэнцыяй беларускага Дзеда Мароза разлічана ў Бельскаежы пунчы. Гэты турыстычны аб'ект даўно стаў пунктам прыцягнення тысяч гасцей.

Драбнейшыя мэнткі самага важнага навагодняга героя сёння лёдзь не ў кожным куточку краіны. Напрыклад, на папярэднім запісе можна трапіць у сталічны офіс Дзеда Мароза ў парк Горкага. Ахвотных таксама чакаюць у рэгіёнах. На Гомельшчыне валдаар марозаў займае рэзідэнцыю ў культурна-забаўляльным комплексе “Бубнаўка” ў Акіябрскім раёне.

Там дзятва можа не толькі паўдзельнічаць у гульнях ды павалдзіць караголы вакол ёлкі, але і пад'есці ў кавярні “Марозка”, набыць падарункі ў сувенірайн крамы.

МІФАЛАГІЧНЫЯ ПРЫГОДЫ

Павіншаваць малечу спяшаюцца шматлікія сваякі Дзеда Мароза. Напрыклад, Зюзя — белароды стары ў футры, што нават у сцюжу ходзіць босым. Гэты персанаж беларускай міфалогіі ўсавабіў зімовыя марозы.

У Бераставіцкім раёне адкрылася рэзідэнцыя Бераст-Зюзі і Спядарыні Завей. Гасціям прапанавалі інтэрактыўную праграму “Шудзельная гарбата Трыўніцы, або Як вырастаець Зюзю”. Дзецім неабходна знайсці і сабраць леваяныя расліны, каб прыгатаваць напой. У працэсе гульні хлопчыкі і дзівушкі дзедзельна каюць пра народную медыцыну, а таксама правяраюць сваю логіку ды іншыя здольнасці. Каларытная імпрэза дае магчымасць далучыцца да самабытнай спадчыны беларускай спадчыны, спазнаць традыцыйны прадак. А за непаўторную атмасферу ў сядзібе адказваюць супрацоўнікі Бераставіцкага раёнага цэнтру культуры і народнай творчасці.

Спядарыня Завей і Бераст-Зюзя вітаюць дзятву

З НАРОДНЫХ ВЫТОКАЎ

Размаітай будзе зімовая святочная афіша на Гродзеншчыне. У аснову шматлікіх імпрэз культуротнікі паклалі спрадвечныя традыцыі беларускай. Так, новая выстава ў Музеі гісторыі Гараднічы ў абласным цэнтры знаёміць з каляндэрычным звычайам нашай зямлі. Часовае экспазіцыя “Каляды ідуць — зорку нясуць” змяшчае святочны стол з кушчэй, ручнікі і поцілкі, манекен Звездара, Казы, Мядзведзя. Таксама наведвальнікі могуць убачыць вышнікі, саломяныя маскі, цапкі, тэкстыльныя вырабы і іншыя творы рамяства.

Літвіцкі раёнавы цэнтр культуры і народнай творчасці запрашае на праграму “Каляная зорка”. Гасцей чакаюць гульні, майстар-класы, спектаклі, карагоды, батэлежныя перанажы і экскурсіі па выставах аддзела рамястваў і традыцыйнай культуры. Заглыбіцца ў атмасферу чараўніцтва, пазнаёміцца з персанажамі беларускай міфалогіі прапаноўюць таксама Гудзевіцкі літаратурна-казачны музей ды іншыя ўстановы рэгіёна.

Акрамя таго, абласны металічны цэнтр народнай творчасці заклікае аздобіць у Мірскім замку. На канікулах хлопчыкаў і дзівушак ад 6 да 12 гадоў запрашаюць на Дзіцячы каляндэ баль. Уздзельнікі дазнаюцца больш пра прадворны зыткет, выявляюць сваё майстэрства ў танцах, пасваляюць у гульнях. Нямаюць сюрпрызаў чакае і дарослых. Таямнічыя маскі, шыкоўныя строй, жывая музыка — незвычайную атмасферу аянаюць падчас Каляндэнага балю, што адбудзецца ў замкавых залах 13 студзеня.

Ахвотным далучыцца варта памятаць пра дрэс-код: стройна касноны для кавалераў і сукенкі ў гістарычным стылі ды абутак без абсацаў для дам.

установы ў традыцыйным стылі. Ахвотным радзіць упрыгожыць вокны вышнікамі навагодняй тэматыкі і размясціць фотаздымкі работ у сацыяльных сетках з хэштэгам #НовогоднеЭтноОкна, дапоўніўшы кадры аповедом пра сямейныя каляндэны звычай, успамінамі з дзяцінства.

У ШЛЯХЕТНЫМ СТЫЛІ

Па завядзёны галоўнай палезай зымы ў Музеі-сядзібе М. К. Агінскага ў Залесці стане Каляндэ баль: 13 студзеня ахвотных навучаць паланэзу, вальсу, мазуры і грабатары. Таксама можна будзе згуляць у більярд ці шахматы ў экспазіцыйных залах.

Адмысловую праграму ўстаноў падрываваў для хлопчыкаў і дзівушак. У рамках акцыі “Нашы дзеці” адбудзецца майстар-клас па танцах XIX стагоддзя. Юныя наведвальнікі развучаць рухі і дзедзельна правілы балнага зыткету.

Акрамя таго, у зімовыя святы ладзіцца экскурсіі з элементамі квіста. Маленькіх гасцей, якіх яны паспяхова выканаюць заданні, чакаюць прымяна падарункі і сустрэча з галоўнымі навагоднімі героімі — Дзядулем Марозам і Снягуркай.

Немагчыма ўявіць чараўніцтва час без старадаўніх танцаў у Мірскім замку. На канікулах хлопчыкаў і дзівушак ад 6 да 12 гадоў запрашаюць на Дзіцячы каляндэ баль. Уздзельнікі дазнаюцца больш пра прадворны зыткет, выявляюць сваё майстэрства ў танцах, пасваляюць у гульнях.

Ахвотным далучыцца варта памятаць пра дрэс-код: стройна касноны для кавалераў і сукенкі ў гістарычным стылі ды абутак без абсацаў для дам.

Данііл ШЭЙКА

Фота з архіваў устаноў культуры

Дзед Мароз па-беларуску

Чым прывабіць гасцей скансэн пад Мінскам?

У прэс-клуб “Культура і мастацтва” завіталі Дзед Мароз і Снягурка — з віншаваннямі, сямемі пад скрыпку ды танцамі. У гэтых вобразах паўсталі перадаж нашай аўдыторыяй дырэктар Беларускага дзяржаўнага музея народнай архітэктуры і побыту Эдуард Багдановіч і загадчык культурна-адукацыйнага аддзела скарбніцы Яна Патапенка.

На тэрыторыі музея ў Азярцы 15 снежня адчынілася рэзідэнцыя Дзеда Мароза, дзе дарослыя і дзеці могуць патанчыць, павалдзіць карагод, парывадаваць загалі — словам, добра павесіцца. Усё тут вытрымана ў беларускіх традыцыях. Сама хатка, у якой жыве любімы казачны персанаж, пацям аўтэнтычнай, і ў яе аздабленні выкарыстоўваліся не сучасныя штучныя матэрыялы, а шыпкі, яловыя лапкі ды саломяныя цапкі. Можна набычы і куфар з падарункам, батэлеку.

Адметна, што ў скансэн прапаноўваюць на выбар дзве асобныя праграмы — альбо са знаёмым нам з дзяцінства Дзедам Марозам, альбо з Зюзем — старадаўнім персанажам беларускай міфалогіі. Наведаль хатку можна да 15 студзеня.

А яшчэ Дзед Мароз абвясціў конкурс малюнкаў на каляндэную альбо навагоднюю тэматыку. Работы трэба пакідаць у спецыяльнай скрынцы ў музеі. Пераможца вторага спаборніцтва атрымае ўзнагароду. Таксама можна даслаць ліст з працай на паштовай адрас: 223021, Мінскі раён, аграпародок Азярдо, Беларускае дзяржаўнае музей архітэктуры і побыту, Дзеду Марозу.

СВЯТОЧНЫ РАСКЛАД

Загачны культурна-адукацыйнага аддзела Беларускага дзяржаўнага музея народнай архітэктуры і побыту Яна Патапенка папалылася, што кожны выхадны ў музей ладзіцца мерапрыемства, звязанае з новымі экскурсіямі, і святочныя абрады. Так, 23 снежня правядуць імпрэзу “Прышлілі Каляды — блыны ды аладкі”, прымеркаваную

да Калядаў, альбо Святых ці Крывых вечараў, як нашы продкі называлі перыяд зімовага соннастанія, а пазней і Нараджэнне Хрыстова. Увазе наведвальнікаў прапаноўюць рэканструкцыю каляндэнага абыходу вёскі, батэлежныя прадаўжэнне і тэатр цапкі. Таксама можна паўдзельнічаць у майстар-класе па вырабе каляндэных упрыгожанняў ды вышнічак, пазнаёміцца з традыцыйнай рамяства, гульнямі, развучыць аўтэнтычныя песні ды танцы.

У рамках акцыі “Цуд на Каляды” 25 снежня адбудзецца бясцэльная экскурсіі, прысвечаная народным звычайам святаваўнаў, з наведваннем культурных пабудоваў на тэрыторыі музея — капіцы з вёскі Каралевічы Вяліскага раёна, а таксама цэркваў з Логнавічэўскага раёна і Барані, што на Аршаншчыне. Гасціям расставіць праф канфійсныя асабіласці зімовых хрысціянскіх свят. Адмысловыя імпрэзы запланаваны таксама з 30 снежня па 2 студзеня.

ПРАЦА НА БУДУЧЫНО

Як падкрэсліў Эдуард Багдановіч, кабскансэн развіваўся, у ім пастаянна імкнуча прыдумваць неардынарныя мерапрыемствы. Ясна, што музей — помнікі ды выставы, але сучаснаму наведвальніку гэтага мала. Акрамя імпрэз, прымеркаваных да традыцыйных свят, кіраўніцкі скансэн прыгадаў, напрыклад, начны забет на тэрыторыі комплексу на дзятніцах 10, 15 і 21 км. У спаборніцтве уздзельнічала амаль 500 чалавек.

У 2022 годзе ў музей створаны ўласны тэатральны калектыў. Сёлета ён пад кіраўніцтвам Эдуарда Багдановіча паставіў спектакль паводле п'есы Леапольда Родзвіча “Збянтэжаны Саўка”, у яким дырэктар таксама выканаў галоўную ролю. Акрамя таго,

у гэтым годзе адбыўся фестываль, зладжаны разам з Беларускае таварыства інвалідаў па эроку, а сумесна з Федэрацый прафсаюзаў у Азярцы правялі “Спартакіяду па-беларуску”.

Тэрыторыя скансэна налічвае 151 гектар, і яе неабходна асвойваць. Для гэтага, напрыклад, ужо другі год ладзіцца свята першага ўжоасу — найлепшы з каштоўных атрымлівае падарункі. За апошнія гады ў музей з'явіўся сваёсабытны жывы куток. У ім звалі катю, сабак, козачак, баранчыкаў, коней, пунчы, гусей, куры і трусю. Галаванцы ўздзельнічаюць і ў шэрагах падчас мерапрыемстваў.

Устаноў безупынна ладзіць экспедыцыі, каб папаўняць калекцыю новымі прадметамі. Летась у асноўным фондзе музея налічвалася больш за 18 тысяч адзінак, а ў гэтым годзе зборы пашырліся яшчэ на 125 артфактаў. Супрацоўнікі культурна-адукацыйнага аддзела таксама збіраюць песні, музыку, рамяства — правялі немагчымыя шлобныя шчырымой на тэрыторыі скансэна. Такія папулярныя ўсё больш запатрабаваны ў моладзі.

ВАРТА ЗАВІТАЦЬ КОЖНАМУ

Эдуард Багдановіч падкрэсліў, што галоўная місія музея — пастаянна зхоўваць, адраджаць і перадаваць новым пакаленням традыцыі народа і помнікі драўлянага дойдства. Таксама задача скансэна — выхоўваць у наведвальнікаў любоба ўроству лубоба да Радзімы: нішто так не прычэняе патрыятызм, як знаёмства з традыцыйнай прадак. Супрацоўнікі аяважкова ўчынаюць уроставыя асабіласці ўсёх груп гасцей, каб кожнаму было цікава. У межах пілотнага праекта з мінскімі школкамі навучанцам прапаноўюць музейныя заняткі ў экскурсіі.

З пунчыным спосам можна знаёміцца на сайце ema.by. Комплекс паказвае Беларусь у мініяцюры. Кожнаму рогіну тут апавядае нават ладзіцца і расліннасць у пунчыным сектары. Зарапаша, людзі жывуць зусім побач і нічога не ведаюць пра музей, а часам прывязджаюць сады і аладкі. Але нірадка тыя, хто пабыў у Азярцы хая б аднойчы, яшчэ не раз вяртаюцца, каб пазнаёміцца з новымі праектамі. Скансэн, які няспынна расце ды развіваецца, заўжды сёння чым здзіўляе гасцей.

Антон РУДАК

Фота аўтара і з архіваў устаноў

Дзед Мароз і Снягурка з Азярцы ў прэс-клубе “Культура і мастацтва”

Каляды — самы час прыгадаць старажытныя традыцыі, звязаныя з Раствам і Новым годам. На чарговым пасяджанні Беларускай рэспубліканскай навукова-метадычнай рады па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны пры Міністэрстве культуры быў ухвалена наданне статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці элементу "Калядная зорка Случчыны. Асаблівасці вырабы і выкарыстання".

Прапанову падрыхтаваў аддзел ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Случыцкага райвыканкама і Случыцкага гарадскога цэнтра традыцыйнай культуры. Таксама дакумент утрымлівае экспертнае заключэнне загадчыка аддзела фалькларыстыкі і культуры славіянскіх народаў Пятра Даседаваніў Беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі Таццяны Валодзінай. Пазнаёміся бліжэй з прыгожым звычайам, які захаваўся ў аграпрадукцыі Луннікі і вёскаў Бранавічы дзё Баркавічы Случыцкага раёна.

ШЧОДРЫ ВЕЧАР СКРОЗЬ СТАГОДДЗІ

Калядная зорка здаецца яшчэ ў мемуарах "Успаміны пра Случ" урэдзанага гэтага населенага пункта этнограф Карла Сталя, выдзеленага ў 1905 годзе ў горадзе Гнезна. У творы напісана, што вёчас напярэдні Новага года называўся Шчодрым і што ў гэты час хлопцы хадзілі са

"звездай", спявалі, завіталі ў дамы, дзе гэсцей добра прымалі, адувалі, частавалі аладкамі і булкамі. Такую ж зорку памятаюць старажылыя найбліжэйшыя да Случыцка вёска. Марыя Тур і Валіціна Козел з Кляпчану распаўсюдзілі, што яна была вялікая, круглая, мела шмат прамежкаў, як круціны пад вокнамі, а пасярэдзіне размяшчаліся свечкі і іконка. Алена Шкешчыц з вёскі Васілінік сьведчыць: "Звяду насілі, як сямінне. Насілі дарослыя мужчыны. Сьвішчуся арэал, ставяла свечкі і іконка. Было многа ражкоў, а на каніцах — мачэлачкі. Ражкі ўсе блішчэлі і свяціліся. Мужчыны спявалі песні, а калі заходзілі ў хату, то маліліся". Дакладны час, калі людзі пачалі абыходзіць дамы з зоркай, носьбітам невядома. Паўлу Шахноўчю традыцыю вырабы святочнага артафакта і выканання песень перадала маці Ефрасіня Іосіфаўна, якая сама была добрай спявачкай. Калі меркаваць па запісах Карла Сталя, у Шчодры вечар хлопцы насілі зорку, а

таксама батлейку яшчэ ў сярэдзіне XIX стагоддзя.

У савецкі час такія звычкі забараняліся праз выдавочны рэлігіяна-хрысціянскі складнік. Аднавілі, іх ігнаравалі і збіралі. Ды ў канцы XIX стагоддзя рамантычна настраеныя народназнаўцы былі больш схільныя вышукваць рэшткі "свайго даўніны", чым фіксаваць яшчэ звычкі для таго часу калядныя звычай. Таму ў этнаграфічнай літаратуры захавалася няшмат апісанняў, тут былі разгортнуты абрады з каляднай зоркай. Напрыклад, Еўакім Рамануў у сваім зборніку літаральна некалькі загадаў: "Было прынята хадзіць з зоркай на працягу першых трох дзён ад Каляды, хлопчыкі і падлеткі выконвалі пад вокнамі дамоў спачатку трапа, а затым добразачыліва кулеткі: «Промісьце, шару, прымі ад нас хвалу, пашлі гадзі шчасліва гэтаму гаспадару!» Але за апошнія тры дзесяцігоддзі назапашаны вялікі аб'ём звестак, які дазваляе сьвідрацца: на беларускіх землях традыцыя была распаўсюджаная.

Жыхары вёскі Васілінікі Андрэй Басалыга і Мікалай Камко, 1955 год

Калядная зорка ў 1980 годзе

У КОЖНЫМ КРАІ — ПА-СВОЙМУ

У Дзяржаўным спісе гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь шырока прадстаўлены калядныя звычкі, звязаныя са Шчодрым вечарам: абрад "Цары" у Капыльскім раёне, "Шчадраці" у Салігорскім, "Конікі" ў Столінскім, "Куры" ў Кляцкім. Даследчыкі вылучаюць пэўныя асаблівасці канструкцыі каляднай зоркі ў розных гісторыка-этнаграфічных рэгіёнах Беларусі.

Зорка, з якой хадзілі калядваць на Брэсцкім Палессі, была рухомай, шматпрамянёвая, асветлена знутры. Да каркаса са знешняга боку прымацоўвалі пруткі і злучалі іх парамі так, што атрымлівалі промні (рогі зоркі). Канструкцыю абклеівалі паперай і аздаблялі рознакаляровымі выцінкамі, паскамі фігура выразанай паперы або фольгі. Зорка мела 5, 8, 16 ці 18 промняў, якія заканчваліся пішчанымі пампонамі з рознакаляровай паперы. Цэнтральную асветленую нерухома частку займаў малюнак на біблейскаму тэму або абраз.

На Гродзенскім Памоніні майстравалі чатырох-, пяці- або шасціражковыя зоркі. Яе абклеівалі рознакаляровай паперай, сярэдзіну рабілі з рашэта, устаўлялі свечкі, іконку Ісуса Хрыста і прымацоўвалі да ўпрыгожанага шапта. Хадзілі калядваць адны мужчыны.

Старажылы Віцебскага Пазвіння расказваюць, што ў іх зорку таксама майстравалі з рашэта. Да яго прыстаўлялі ражкі, якія затым абклеіваліся, прычым усё яны былі рознага колеру.

На Магілёўскім Падняпроўі абавязкова атрыбуць калядоўшчыкаў, ці хрыстасловаў, якіх зывуць у часты раёнаў, — зорка са свечкамі ды іконай. У некаторых мясцінах удзельнікі абраду носіць "віфемескую зорку" з запаленай свечкай унутры, зробленай з рознакаляровай паперы. Да шапта, на якім трамаецца зорка, прымацоўваюць невялікую іконку. На Міншчыне ў заходніх раёнах шырока бытавалі абычоды з зоркай, якія называліся "са звязодзі хадзіць". У Малазбечанскім краі падчас абраду насілі батлейку, у Клецкім зорку выкарыстоўвалі ў першы дзень Каляды,

У кожным гісторыка-этнаграфічным раёне калядная зорка мае свае асаблівасці

прычым мужчыны апраналіся ў трох карацёў. На Гомельскім Палессі і Падняпроўі таксама ладзілі абычоды з вясляркавай зоркай, якую аздаблялі рознакаляровай паперай.

ЗАБАВЫ ДЗЯЦЦІ І МОЛАДЗІ

Падрыхтоўка да свята ў Лунніках і ваякінах стварала ўзніслы настрой у дзяцей і малых людзей. Яны загадавалі песні, рытывалі кашчымі, а таксама торбачкі для прысмакаў. Пад вечар у вуліцы з'яўляліся шчодрыкі — дзяткі з завязанымі на вопратцы крыж-накрыж вялікімі хусткамі і хлопчыкі, у руках аднаго ці двух з іх — "казельчыкі", у некалькіх дзетак праз плячо торбачкі, каб рукі былі свабоднымі. "Казельчыкі" уяўляў сабой драўляны, з метр даўжынёй шост, на якім зверху быў замацаваны з тонкай дошчачкі крыж прадаўгаваты прамавугольнік, а знізу раёнаў, — зорка са свечкамі ды іконай. Да ніжняй прыбыты кавалачкі аўчыны — імітацыя барады — і прывязана вярочка. Калі вярочка пацягнуць і адпусціць, яна ўдзіралася аб верхнюю дошчачку. Усё гэта нагадвава пяску козла. У хатах гаварылі: "О, пайшлі казельчыкі — свята пачынаецца". Дзеткі збягалі ў двор, выстрываліся пад акном, "ляпалі" казельчыкамі і спявалі. З'яўляліся гаспадары — і ў гэты момант ліліся віншаванні з Новым

УСПАМІН З ДЗЯЦІНСТВА

Мясцовы краязнавец Валіціна Віллога, аўтар кнігі "Зямля бацькоў — зямля святая. Луннікі гісторыя, позы, палей, факты", згадвае: "Не ў кожнай вёсцы была звязда. А вось у Лунніках яна была. І зведары мусілі папулярна пясняць у Лунніках, да якой абавязкова звяртаюцца, лічыцца "От востока", таксама выконваюць "Рождественскім, дзе мы жьлі. Амаль пад раніцу будзіла маці, каб мы ўбачылі звязду. У хаце гэсілі святло, і мы праз вокны назіралі, як яна круцілася, зіхала. А як прыгожа мужчынскія галасы выводзілі песню аб нараджэнні Хрыста! Усё гэта зачароўвала. У хаце стала такая цішыня, што здавалася — усё пераставалі дыхаць. І толькі пасля скачэння спеваў і пахаданняў, калі дарослыя ішлі адораць зведароў, запальвалі святло..."

Зведары завяршалі калядную ноч. А назаўтра высокай вуліцы энду ажывалі. Іх напаялі смех, жарты, песні. На біялоткім сьнезе — дарожкі з попусу ці выліты чарнілам. Цікаўныя глядзелі, ад каго і куды тыя сілы вылду. Гэта азначала, якіх дзяткаў да якой дзючыны хадзіць. Дзючына, у якой былі выкралены падушкі ў час калядвання, з сярбрукамі адпраўлялася іх выкупіць у сям'ю хлопца. Іншыя высокаўцы шукалі свае знітыя брамкі. Іх рабілі з агародзі. А ў каго былі нізкія хаты, тым закрывалі коміны шклом: пачынала гаспадыня паліць у печы, адым на ўсю хату... Такія жарты. З цягам часу свята стала забавнай. На жаль, яно паціху ахадзіць у ніяг. Важна зберагаць Каляды, бо ў іх — шматякая памяць далёкіх продкаў, магчымасць пачуць іх праз завесу часу".

Звяду ў Лунніках да Каляды рыхтуюць вялікую, да паўтара метра ў дыяметры, 16-ражковую зорку на доўгім драўляным канструкцыя мае адмыслова злучальную частку, дзючыны якой зорка накручваецца ў час выканання песень, і цэнтральную ў выглядзе вобда, закрытага з боку публікі празрыстым матэрыялам. За ім — статычная запалена свечка, якая асвятляе малюнак на тыльнай сценцы — біблейскі сюжэт нараджэння Хрыста. Асаблівасць рухомай часткі — яркія, аб'ёмныя, пры-

З МІНУЛАГА У СУЧАСНАСЦЬ

Звяду ў Лунніках да Каляды рыхтуюць вялікую, да паўтара метра ў дыяметры, 16-ражковую зорку на доўгім драўляным канструкцыя мае адмыслова злучальную частку, дзючыны якой зорка накручваецца ў час выканання песень, і цэнтральную ў выглядзе вобда, закрытага з боку публікі празрыстым матэрыялам. За ім — статычная запалена свечка, якая асвятляе малюнак на тыльнай сценцы — біблейскі сюжэт нараджэння Хрыста. Асаблівасць рухомай часткі — яркія, аб'ёмныя, пры-

гожыя ражкі, што прымацоўваюцца да вобда пад вуглом 45 градусаў і ўтвараюць сваеасаблівыя кунал.

Штогод напярэдні 13 студзеня зведары збіраюцца, каб абнавіць ці палепшыць від зоркі. Падчас падрыхтоўкі ўспамінаюць ірэспіруючыя сьневы. Самай папулярнай пясняй у Лунніках, да якой абавязкова звяртаюцца, лічыцца "От востока", таксама выконваюць "Рождественскім, дзе мы жьлі. Амаль пад раніцу будзіла маці, каб мы ўбачылі звязду. У хаце гэсілі святло, і мы праз вокны назіралі, як яна круцілася, зіхала. А як прыгожа мужчынскія галасы выводзілі песню аб нараджэнні Хрыста! Усё гэта зачароўвала. У хаце стала такая цішыня, што здавалася — усё пераставалі дыхаць. І толькі пасля скачэння спеваў і пахаданняў, калі дарослыя ішлі адораць зведароў, запальвалі святло..."

Зведары завяршалі калядную ноч. А назаўтра высокай вуліцы энду ажывалі. Іх напаялі смех, жарты, песні. На біялоткім сьнезе — дарожкі з попусу ці выліты чарнілам. Цікаўныя глядзелі, ад каго і куды тыя сілы вылду. Гэта азначала, якіх дзяткаў да якой дзючыны хадзіць. Дзючына, у якой былі выкралены падушкі ў час калядвання, з сярбрукамі адпраўлялася іх выкупіць у сям'ю хлопца. Іншыя высокаўцы шукалі свае знітыя брамкі. Іх рабілі з агародзі. А ў каго былі нізкія хаты, тым закрывалі коміны шклом: пачынала гаспадыня паліць у печы, адым на ўсю хату... Такія жарты. З цягам часу свята стала забавнай. На жаль, яно паціху ахадзіць у ніяг. Важна зберагаць Каляды, бо ў іх — шматякая памяць далёкіх продкаў, магчымасць пачуць іх праз завесу часу".

Звяду ў Лунніках да Каляды рыхтуюць вялікую, да паўтара метра ў дыяметры, 16-ражковую зорку на доўгім драўляным канструкцыя мае адмыслова злучальную частку, дзючыны якой зорка накручваецца ў час выканання песень, і цэнтральную ў выглядзе вобда, закрытага з боку публікі празрыстым матэрыялам. За ім — статычная запалена свечка, якая асвятляе малюнак на тыльнай сценцы — біблейскі сюжэт нараджэння Хрыста. Асаблівасць рухомай часткі — яркія, аб'ёмныя, пры-

БУДУЧЫНЯ ТРАДЫЦЫ

Сучаснае жыццё накладвае пэўныя абдыткі на выгляд каляднай зоркі. Зробленая з

драва, яна можа важаць да 10 кілаграмаў. Каб аблегчыць рух, людзі сталага ўзросту майструюць яе прамі з папстыку. Старадаўняя зорка, з якой абыходзілі Луннікі ў сярэдзіне XX стагоддзя, знаходзіцца ў музеі аграпрамы "Луннікі" і служыць для наступных пакаленняў вёскі ў зорам галоўнага атрабута Шчодрата вечара. Каб збераць захаванне аблічча каляднай зоркі, супрацоўнікі Случыцкага гарадскога цэнтра традыцыйнай культуры прапанавалі Паўлу Шахноўчю перадаць тэхналогію вырабы артафакта, і Павел Пятровіч з зааваляненнем згадзіўся. Майстар Алег Шапель аднавіў "звяду", улічыўшы ўсе яе канструкцыйныя асаблівасці.

Случыцкі раённы выканаўчы камітэт бярэ абавязак спрыяць зберажэнню, развіццю і папулярнасці звычайу. Наданне статусу гісторы-

ка-культурнай каштоўнасці пасадзейнічае таму, каб зашчапаўленыя арганізацыі, установы культуры і адукацыі стваралі ўмовы для даследавання, аховы алметнай традыцыі, перадачы вёсду і навываку наступнаму пакаленню. Для забеспячэння пераэмнасці будучы праводзіцца майстар-класы па вырабе зоркі і выкананні калядных песень. Пры падтрымцы аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі ўстаноў культуры раёна стануць аднаўляць традыцыю калядных абычоду ў іншых населеных пунктах краю. Жыхары аграпрадукцыі Луннікі спадзіваюцца, што ім удацца зберагчы алметную святочную падзею, неад'ёмны атрабут якой — прыгожая 16-канювая зорка, і перадаць традыцыю малым.

Антон РУДАК
Павалде матэрыялаў прапановы

Абыход з зоркай у Лунніках, злева Павел Шахноўчю, 1980 год

Калядны абыход двароў у Лунніках, 2022 год

“Гісторыя парцэлянавага трусіка”

“Умная собачка Соня”

“Бабуліны забавкі”

Спектаклі для дзяцей – асабліва сфера мастацтва. Да зімы збегліся некалькі цалкам розных прэм’ер і гастрольных паказаў: ТЮГ, два тэатры лялек (у Мінску і ў Гомелі), Беларускі дзяржаўны маладзёжны, а яшчэ Слоніміскі драмтэатр. Мэтавая аўдыторыя – таксама розная: малодшыя і сярэднія класы, дашкольнікі, уся сям’я.

“Добрай раніцы, Званочак!” – зварот ТЮГа да беларускай класікі, а менавіта п’есы Кандрата Лейкі. Літаратурная аснова была значна перапрацаваная. А гаюльнае – вырашана ў стылістыцы ніямага кіно таго ж перыяду – пачатку XX стагоддзя. Не хіваўся, артысты маюць “права голасу”, ніякіх іграў з дыялогамі ў спектаклі няма. Але пластыка гіпертрафіраваная, дый іншых алуіў хапае. Безумоўна, Ганна Джамілашвілі знайшла алметнае рэжысёрскае рашэнне. Але ж ці зразумелая яго тонкасць спеціалістам? Ім у гэтым спектаклі кшталі бліжэй прыёмы тэатра лялек, скарыстаныя ў пачатку дзеі (мастак – Дар’я Волкава). Не найлепшым будзе і прызначэнне спектакля наступнай узроставай катэгорыі – 12+: падлеткаў наўрад ці зацікавіць прастата самай казкі. Пэўна, наступе час адмовіцца ад калісці складзенай сеткі ўзроставых ідэяў і дазволіць тэатрам больш дакладна вызначаць мэтавую аўдыторыю: гэта можа быць і 8+, і 14+ і г.д. Дарчы, некаторыя калектывы так і робяць, бо практыка заўсёды апыраджае яе асэнсаванне, на аснове якога і прымаюцца рашэнні.

Гомельскі дзяржаўны тэатр лялек паставіў для самых маленькіх інтэрактыўна-музычную казку-гульнію “**Бабуліны забавкі**” не ў зале, а ў фая: дзеці ўдзельнічаюць на паўшчыне казкі і дазваляць тэатрам больш дакладна вызначаць мэтавую аўдыторыю: гэта можа быць і 8+, і 14+ і г.д. Дарчы, некаторыя калектывы так і робяць, бо практыка заўсёды апыраджае яе асэнсаванне, на аснове якога і прымаюцца рашэнні.

Рускамоўная “**Умная собачка Соня**” ў Беларускім дзяржаўным тэатры лялек – першая творчая праца Яўгена Карына для самых маленькіх. Раней ён ставіў разнастайныя дарослыя спектаклі – і пластычна-харэаграфічныя, і ляльчынныя, з акцэнтам на саму эстэтыку тэатра лялек, дзе “акывае” людзьмі прадмет. Першым дзіцячым стаў “**Парадзены смех**” (6+).

“...Соня” з’явілася пад закрышчэ сезона і ўжо ў верасні была прызнаная найлепшым спектаклем тэатра лялек на XXVII Міжнародным тэатральным фестывалі “**Белая Вежа**”. Прыдумак –

так – Святлана Шуманская). Праз гэта ім не толькі даводзіцца проста жыццёвыя істоты (да прыкладу, каб хлебам частавацца, трэба працаваць), але і прапаноўваюцца разнастайныя формы хатняга тэатра, падказваюцца магчымыя прыкладанні багатай дзіцячай фантазіі. Артысты Андрэй Варшчанін і Алена Паштава (ці, у іншым складзе, сама Валіціна Льюкевіч) выконваюць на некалькі роляў. І выдатна спяваюць (музыка – Валіціна Льюкевіч і Анастасія Шаўцова). Відавочна, што яны не проста працуюць, прычым з неверагодным задавальненнем, а працуюць і з кіруючым працэсам. Як і ў выкладзе з мусікаў “**Бабуліны забавкі**” і В. Льюкевіч, спектакль можа лічыцца аўтарскім. Артысты тэатра Аляксей Шугаў і Настасся Рэўчанка выступілі аўтарамі інсцэніроўкі, рэжысёрамі-пастаноўшчыкамі і выканаўцамі ўсіх роляў. Але ж лялька трусіка (мастак – Кацярына Герасіменка) так і хочацца ўдасканаліць, зрабіць больш прыягальнай.

Імкненне максімальнай блізкасці тэатральную дзею да дзіцей, мінаючы звычайна між сезоннай і залай, уласціва і іншым калектывам. Так, 12 лістапада Беларускі дзяржаўны ма-

“Небяспечная казка”

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА
і з архіваў установаў

Слоніміскі драматычны тэатр у час нядзільных сталічных гастрольў прапаноўваў наведвальнікам ТЮГа “**Небяспечную казку**” па п’есе сучаснага райскага пісьменніка Міхаіла Супоніна. Некаторыя зробленыя ў ёй змены (рэжысёр – актрыса тэатра Вікторыя Міхалчык) пайшлі толькі на карысць. Атрымалася чарговая творчая акцыя з удзелам МНС, пры якую дзеям і дарослым у гульнівай форме нагадалі правілы пажарнай бяспекі. Зразумела, што пра іх трэба не толькі гаварыць, але і крычаць. Дзе толькі змянілі пастановавыя крокі на сцэне, асабліва ў малых артыстаў – не найлепшай формай сінхроннага маўлення. Але ўражліва вельмі функцыянальная сінхграфія Аляксандра Талкача і касцюмы Алены Світловай.

Сёння ўсе тэатры запрашаюць на навагоднія ранішнікі, так што наперадзе – суцэльны шэраг святаў для дзяцей. Дагучымся?

“Любоў да трох апельсінаў” (Расія)

“Іаланта” (Беларусь)

Любоў да оперы і “...Трох апельсінаў”

Мінскі міжнародны Калядны оперны форум завяршыўся: 13-ы па ліку, ён ады і не адыць уздыяння “страшняй” лічы. Можна, яшчэ і таму, што адкрываўся прэм’ерай “Іаланта” – самай светлай оперы П. Чайкоўскага, здольнай развязаць цэму вачэй і душы.

Агульная фестывальная стаўка на першы погляд даволі сціплая: два беларускія спектаклі, столькі ж замежных – з Расіі і Узбэкістана. І фінальны гала-канцэрт з удзелам, акрамя згаданых краін, яшчэ і Арменіі. Але прыезд ажно дзюх велькіх оперных пастановаў розных тэатраў – падзея папраўдзе нешарагова. Адно гэта надало форуму небывалу ю вагу.

ПАРАДНА-СЛУЖБОВЫ

З двух беларускіх спектакляў (другі быў “Севільскі цырульнік”) ўпершыню прэзентаваны ўлетку, пры канцы сезона) звернем увагу на прэм’еру, што забяспечыла папраўдзе парадны фестывальны ўваход. А прыпска “службовы” – бо пастаноўку я глядзеў за сем гаўдзі да першага публічнага паказу, у час злучы мастацкаму савету. Зразумела, увачыры ўсе мусіла быць удвая-ўтрыма лепей!

“Іаланта” ў нас ставілася не аднойчы: інапяршняя версія – пятая. Даволі кампактная (у арыгінале – апа-акустка працяглая паўтары гаўдзіны), опера не ўтрымлівае вачальных партый, разліч-

“Севільскі цырульнік” (Беларусь)

на на неверагодную драматычную моц. Не патрабуе ад выканаўцаў (а разам з ім і ад глядачоў) трагічнага нападу і асаблівай вытрымкі – гэтка маладая казка-легенда пра старадаўнюю каралеўну, што была невдупчай ад нараджэння, да атрымання каханне і зрок. Між тым у гэтай апапшай опернай партытуры кампазітара схавана шмат і дагэтуль нераздадзаных загадак.

Інапяршні спектакль, пастаўлены гаўдзіным рэжысёрам Ганнай Маторнай, атрымаўшы знешне вельмі прыгожым, вытрыманым у стылістыцы дыснееўскіх мультыкаў пра казачных прынцэсаў. Што ні кажыце, а добра спрактыкаваная, з безлакорным паучыцём густу Любоў Сідзелніківа, няўдана прызначаная гаўдзіным мастаком тэатра, усе ствараць чараўніцтва. Сінхграфія не змяняецца, але тэатральнае святло (Яўген Ліцішын) дазваляе імгненна перагварць дзень у ноч, прымушаючы нас у ары-э “Очөгю это прежде не знала” хаця б часткова адыць са з’яўлення Раборта і Валэмона – былога і будучага жаніхоў невдупчай дзючыны. Пазел на дзве дзеі быў і ў ранейшай расійскай версіі Вячаслава Цюсыя. Але там сустрача бакі з лекарам паўтаралася, як у некаторых гаўдзіных, дзе тамнічы фінал чаровай серыі становіцца апапшова завачкай наступнай. У новай “Іаланце” такога паўтору няма, і пачаток дзеі “проста з моста” выглядае недарэчным для музыкі Чайкоўскага.

Крыку дзюўным заезда і размеркаванне партый: той жа Тарас Прысмыжнік з яго цюдунным лірычным тэарнам увабляе не Валэмона, а эпідэячына Альмерыка. Каханне, першыя ў жыцці рэальныя

Прыгажосць райскага саду паўстае паступова. Аркестравая інтрадукцыя пад кіраўніцтвам гаўдзінага дырыжора Аршэма Макарава суправаджаецца адмысловым відазакантам, вырашаным як мільгаценне змрочнага чорна-белага аніма на стаянчарнай барыскай завесе з залатымі лірамі. Раптам завеса адкрываецца – і зала ў заклаленні. Але і гэта лічце не ўсё. Пра якую хвіліну ўверх паўзе нааўдзірыстая суперавеса – і толькі шпёр райскай шты паўстаюць цалкам азоранымі сонечным блыскам.

Папраўдзіным разгледаннем дзюўных прыгажосцей публіка занята ледзь не ўсю першую дзею. А вось у другой пачынае сумваць, нягледзячы на развіццё музычнай драматургіі і з’яўленне вельмі важных для далейшага разгорту персанажаў.

Так-так, аднаактоўка падзелена на дзве часткі: першая завершана частковай пераходам Рэнэ з маўрытанскім лекарам Іён-Хакія, другая пачынаецца са з’яўлення Раборта і Валэмона – былога і будучага жаніхоў невдупчай дзючыны. Пазел на дзве дзеі быў і ў ранейшай расійскай версіі Вячаслава Цюсыя. Але там сустрача бакі з лекарам паўтаралася, як у некаторых гаўдзіных, дзе тамнічы фінал чаровай серыі становіцца апапшова завачкай наступнай. У новай “Іаланце” такога паўтору няма, і пачаток дзеі “проста з моста” выглядае недарэчным для музыкі Чайкоўскага.

трывогі, глыбокія перажыванні і акрышчэ новага, раней не знаёмага свету – усё гэтыя вільняны змены ва ўнутраным стане Іаланты не выяўляюцца нейкімі рэжысёрскімі прыёмамі так, каб іх можна было ўлічыць з балкона. Хіба суценка змяняецца, што для оперы – з’ява звачка. І за ўсім знешнім дэкарам нека глыбіяцца агульная канцэпцыя. Яна застаецца няўдзіяна прапсаная толькі ў лібрэта, выкладзенае ў праграмыцы маленечкімі літарамі. Дробны шрыфт, безумоўна, выклікае вільняны аб’ём інфармацыі. А ў дзюўным выкладзе менавіта памер літарак становіцца канцэпцыяй: калі памятаеце, у рознага кшталту дамовах дробнейша і пінашча самае вачнае, што хочучь схваць ад спажаўца. У оперы, вядома, нічога хаваць не хацелі, ды на словах вышэйша неразумна філасофскі трактат, а на сцэне – усёго толькі візуальныя сюжэты.

ГАСЦЯВЫ ГАНАК

Дзяржаўны акадэмічны Влікі тэатр Узбэкістана імя А. Наваі прывёў “**Шукальнікаў жэмчугу**”. Адлюстраваная ў оперы індыйскай звачка і рытуалы атрымалі дадатковы ўсходні каларыт – азіяцкі. А сам спектакль, пры ўсёй яго класіфікацыі, папшырыў з’яўленне пра творчасць Ж. Біза, вядомага найперш па оперы “Кармон”, і пра французскую музыку пазамінулага стагоддзя. Бу на нашай сцэне гэта опера ставілася толькі ў 1950-я гаўдзіны, у цэнтральнай партыі Наілра выступіў дырыктар тэатра – тэнар Раміз Усмануа, якога з’явае з Мінскам атрымане тут Гран-пры І Міжнароднага конкурсу вачкальства, што праходзіць у свой час у рамках Каляданага опернага форуму. Пасля таго зорны співак неадначасна ўдзельнічаў у форуме як запрошаны госьць, але ўпершыню прыхаў з такім маунументальным спектаклем.

Гаўдзіны сорнырэ прыпаднелла трупна Самарскага акадэмічнага тэатра оперы і балета імя Д. Шаптаковіча – “**Любоў да трох апельсінаў**” С. Пра-

Раміз Усмануа, Раміз Мірзакамалаў, Латыфа Аблева ў спектаклі “Шукальнікаў жэмчугу” (Узбэкістан)

коф’ева. У нас гэтая опера ўвогуле ніколі не ішла. А міх тым у ёй скаантравана сама сутнасць асобы і творчасці кампазітара – уся яго бізкежкая сонечнасць і здарова іронія, уласцівая “задырыстым” 1920-м. Былі беларускі дырыжор, а цяпер мастакі кыраўнік “Шаптаковіч опера балет”, як скароцана называюць гэты тэатр, Яўген Хахоў данёс увесь каларыт пракоф’еўскай аркестроўкі. Салісты і хор паравалі не толькі моцным, папраўдзе пракоф’еўскімі галасамі, але і добрымі акцёрскімі здыюнасцямі, у рэжысёры – беліч шыкавых прыдумак, а сінхграфія і касцюмы – выдатны працяг траўшай супратымаўму. У кожным гудо папкрасце няўдзіянальнасць – у тым ліку праз хату, манеры, нават асаблівыя ітанананя. І а увесь спектакль – неверагодная сумесь вачэйлай фантазіянацы, самых нечаканых прыгод і асаблівых дырыжораў. Без перабольвання, гэта было найлепшае ўражанне не толькі інапяршншага, але і ўсіх ранейшых форумуў. Брава!

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота тэатра

“Лялечкі” танцуюць!

Агульная творчасць – агульны лёс

Ансамбль “Лялечкі” ўзнік на Гродзеншчыне ў снежні 1977-га. Выступленням артыстаў агладзіруюць не толькі ў Беларусі, але і далёка за мяжой. Сваім майстарствам калектыў заўвагае нават самую дасведчаную аўдыторыю літаральна адразу пасля з’яўлення на сцэне.

Надзея Іванаўна на рэпетыцыі з калектывам

ІМЯ ДАЛА ПУБЛІКА

Першым нумарам у рэпертуары талды ішчэ невялікага танцавальнага аб’яднання былі “Лялечкі”. З лёгкай рукі гледачоў ансамбль так і празвалі — нашы лялечкі. Нязменны кіраўнік Надзея Урукіна згадае, што ў 1982 годзе, калі калектыў прысвоіла званне “Узорны”, на пытанне “Якое імя мы дадзім нашаму ансамблю?”, хлопчыкі і дзяўчынкі дружна адказалі: “Лялечкі! Мы ўжо доўга імі сталі!”

З самага пачатку творчай супольнасці вельмі дапамагала культурнае сельскагаспадарчае прадпрыемства і аддзел культуры Гродзенскага райвыканкома, якія не адмаўлялі ні ў адной просьбе. Так калектыў атрымаў і цудоўныя касцюмы, і фінансаванне ўсё гэтага, і паларуны да дэям да Новага года. “Лялечкі” як выступалі ў сабе дома, так і прапастаўляюць раён да краіны за мяжой. Хлопцы і дзяўчынкі заўсёды адчуваюць надзейнае плячо.

Пэралічыць усе дасягненні “Лялечкаў” немагчыма. Аб’яднанне — шматразовае лаўрэат усеазаюзных, рэспубліканскіх і міжнародных фестываляў і конкурсаў, стыпендыя і двойчы ўладальнік спецыяльнай прэміі фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі. Калектыў мае прэмію Беларускага прафесійнага саюза работнікаў культуры ў намінацыі “Аматарская мастацкая творчасць”, дыплом V Маладзёжных Дэльфіійскіх гульняў краіны СНД. “Лялечкі” удзельнічалі ў святонных канцэртах у Палачы Рэспублікі і Навынанальнай бібліятэцы і абласных “Дажанках”.

СПРАВА СЯМЕЙНАЯ

Мастацкі кіраўнік калектыву Надзея Урукіна — заслужаная дзеяч культуры Рэспублікі Беларусь, двой-

чы стыпендыят фонду Прэзідэнта за высокае прафесійнае майстарства, ганаровы грамадзянін Гродзенскага раёна, чалавек года Гродзеншчыны. Рацённе стварыць “Лялечкі” ўзнікла ў Надзеі Іванаўны праз любоў да дзяцей і велізарнае жаданне навучыць іх танччы. Праца складаная, але вельмі цікавая. У кожнага педагога — разгледзець іх, даць дзіцяці паверыць у свае сілы. Паверыць у талент, у тое, што яно можа дабіцца паспеху дзякуючы дапамозе дасведчанана настаўніка і пратывітасці. За час навучання Надзея Урукіна літаральна прырастае душой да ўсіх юных артыстаў. Творчу шчырка развітвацца з імі пры выпуску. У калектыў прыходзяць розныя дзеці, і любяць трыба падтрымаць, нават за мяжой. Хлопцы і дзяўчынкі заўсёды імкнуча вы-

хваць паважлівае стаўленне да старэйшых, да таварышаў. Яна кожную няўдучу ўспрымае як сваю: — Дзіця павіна давяраць педагогу. Малыя вельмі тонка адчуваюць фальш. Яны заўсёды ідуць да настаўніка па параду, а гэта дарагога варты, часта дзяліцца праблемамі, пра якія не ведаюць нават бацькі.

Кіраўнік “Лялечкаў” з цягам часу не страціла энтузіязму: — Я люблю працу, якой прысваяіла ўсё жыццё. Гэты бяскончыны рэпетытыўны канцэрт. Ачуванне, калі замірае перад кожным выхадом хлопчыкаў і дзяўчынак на сцэну, як у першы раз, і выдыхаць пад бурны апладысменты гледачоў. Дзіцячы смех і дзярлівыя вочы, якім нельга схапіць і дзякуючы ім ты жыеш, становішчы чысцейшым і дабрэйшым. Усё гэта дае мне сілы, жаданне і магчымасць тварыць для

выхаванцаў, для нашага любімага гледача. У ансамблі працуе балет-майстрам-пастаноўшчыкам дачка Надзеі Іванаўны — Таццяна. З трох месяцаў яна была з мамай на рэпетыцыях. Таму першыя крокі зрабіла ў ансамблі, у якім пазней танцавала дзевяць гадоў. Затым наступіла ў Гродзенскіх дзяржаўных каледж мастацтваў і неўзабаве вярнулася да маці. Дзякуючы Таццяне Алегане калектыў набыў новае дыханне. Вельмі таленавітая, творчая, з тонкім эстэтычным густам, малыш спецыяліст дала штуршок развіццю і росту ансамбля. Арыгінальнае пастаўкі педагога атрымліваюць Гран-пры і першыя месцы на шматлікіх міжнародных конкурсах.

СУНІЧНЫ ЧАЙ

“Лялечкі” — своеасаблівы брэнд Гродзенскай вобласці. Яны маюць непав-

торнае аблічча. Але ў любой рэчы і справы ёсць парадны і адваротны бакі. Публіка не бачыць чарнавой працы, няўдач, зрываў, слёз, не бачыць, як танец шліфуецца да драбноткіх дэталей на рэпетыцыях, каб потым на канцэртах усё выглядала лёгка і прыгожа. Менавіта таму малыя парашацца ўся краіна выступлення, таму згуртаванасць так важная ў калектыўнай рабоце.

Што датычыцца рэпертуару, усё кампзіцый падпараўнацца з удкам інтэрэсаў вяхаванцаў, з якімі педагогі часта разіацца. Вельмі разнапланавана пастаўкі прысвечаны самым актуальным тэмам. Да прыкладу, ансамблі выконвае нумары “Сунічны чай”, “Цудоўнае далёка”, танец-падручкі “Мульці-пульці”, харэаграфічнае сюіту “Гуканне вясны”.

НАЙПЕРШ — ЛЮБОЎ

Сёння ў аб’яднанні — 45 дзяцей. Яны вучацца не толькі танцаваць, але і сябраваць, паважаць таварышаў і, вядома ж, педагогаў. Хлопчыкі і дзяўчынкі разам адзначаюць дні нараджэння і знамянальныя даты ансамбля даты. Існуе добрая традыцыя, якая стала важным правілам і дэвізам: што б ні здарылася, калі справа тычыцца ўдзелу ў канцэрце, калектыў падвоўчыць нельга. Нават бацькі адчуваюць адказнасць. Закон для ўсіх — любоў да Радзімы, да традыцый, добрай вучоба, пратывітасці, дысцыпліна, акуратнасці, павага, узрэмавыручка і дапамога малюшым кіраўніку. Дзе б ні былі дзеці, яны заўсёды з гонарам сшырдаюць: “Мы з Беларусі, з Прынёманскага краю”. Перад кожным выхадом на сцэну юныя артысты становіцца ў круг, бяруцца за рукі і кажуць: “Адзін за ўсіх і ўсе за аднаго!”

Ганна САКАЛОВА
Фота з архіва калектыву

Па прыкладзе славутага бібліяфіла

Налета спюніцца 105 гадоў з заснавання Барысаўскай цэнтральнай раённай бібліятэкі імя І. Х. Каладзева. За гэту пару назапашана нямаля здабыткаў. І юбілейная дата — выдатная нагода зазірнуць у гісторыю ўстаноў ды ўспомніць значныя падзеі апошняга часу.

Імя апантанага бібліяфіла Івана Хрысціанавіча Каладзева ўстаноў атрымала 15 гадоў таму. І шмат што зрэбіла для ўшанавання славянскай асобы. У верасні 2008-га, калі Барысаў прымаў Дзень беларускага пісьменства, адкрылі памятную дошку на будынку кніжнай скарбніцы. Пра жшчэ і дзейнасць выбітнага чалавека, гісторыю яго роду і сям’і можна даведцца ў мемарыяльна-выставачнай зале І. Х. Каладзева і гісторыі вайны 1812 года. Хоць не быў тут, паверце: не замуеце!

ДАКРАНУЦЦА ДА МІНУЎШЧЫНЫ

У музейнай экспазіцыі дэманструюцца копіі архіўных дакументаў і прадметы матэрыяльнай культуры, якія раскрываюць не толькі жыццё Івана Хрысціанавіча і яго блізкіх, але і гісто-

рыю пасада Нова-Барысаў. Пра падзеі вайны 1812 года на Барысаўшчыне раскаваюць адноўленыя элементы ўніформы і амуніцыі салдат Расійскай імператарскай арміі, а таксама знаходкі з палёў бітваў, сувеніры. Асобны раздзел прысвечаны мисцвоўным клубам ваенна-гістарычнай рэканструкцыі. У ім паказаны ўзоры экзіпэроўкі абстаўкоў арміі і фрагменты швэііх жаючых стройў, выработленых мастаком Андрэем Мірзіанам. Алметна, што наведваліныкі могуць паглядзець экспанаты ў руках, прымерываць уніформу і зрабіць фотаздымкі на памяць. Значную частку мемарыяльнага праекта займае “Новы барысаўскі збор матэрыялаў па эпосе напалеонаўскай войнаў і вайне 1812 года”, падрыхтаваны на ўзор знакамітай калекцыі Івана Каладзева. Гэты сектар экспазіцыі налічвае каля 2000 прадметаў, у тым ліку рарытэтных. Вось дзе выдатная магчымасць для аматараў і знаўцаў гісторыі папрацаваць у адпаведнай атмасферы!

ЗАПРАШАЕМ НА ВЕРНІСАЖ!

Уражвае актыўная экспазіцыяная дзейнасць бібліятэкі імя Каладзева. Уласная арт-прастора кніжнай скарбніцы ўключвае карцінную галерэю Валерыя Шкарубы, галерэю “З’ява”, “Праменад” і “ART-кватэра”, а таксама музейна-выставачны комплекс “Партызны. Сябры. Пабрашчыны”. Сёлета адбылося больш за 30 эміяных экспазіцыій! Кожная — асабліва. Творчыя ініцыятывы з’яўляюцца шмат аўтару і гледачоў, аматараў і профі, нашых суайчынікаў і замежных гасцей. Штогадоваму праекту “Барысаўскі каларыт” спюнілася 10. Значная падзея ў культурным жыцці рэгіёна сабрала больш за 40 мастакоў рознага ўзросту. Лістападаўская справаздача мисцвоўных

творцаў, як заўжды, спалучыла мудрасць і досвед з малодасцю і романтикай, голас традыцый з цягай да эксперыменту. Сярод важных мерапрыемстваў — рэтрспектыўная экспазіцыя дыпломных работ выпускнікоў Мінскага дзяржаўнага мастацкага каледжа імя А. К. Глебава “Ступені майстарства”, персанальная выстава Глеба Отчыка “Пад знакам рыбы”, дэманстрацыя прац па выніках конкурсу “Падарожжа ў свет Прышвіна”, арганізаванага нашымі калегамі з горада-пабраціма Ялья. У Барысаўе паказалі творы расіян Вячаслава Забіліна і Ігара Шаўмардавана, прэзентавалі набыткі мисцвоўнага аўтараў.

БІГЛАВАЯ ВІНІЛАВАЯ ФІГУРКІ

Распавядаючы пра барысаўскую бібліятэку, немагчыма не ўспомніць пра Іялек. Сёлета ў Міжнародны дзень аховы дзяцей на першым паверсе ўстаноў урчыства адкрыўся творчы цэнтр “Лялечная альтанка”. Гаспадарыць там Алена Роўба — супрацоўніца залы літаратуры на замежных мовах, калекцыянамер. Колькі прадметаў у экспазіцыі, нават складана падлічыць. Збор змяшчае цыцкі розных перыядаў — ад 1950-х гадоў да нашых дзён. Наведваліныкі радуюць фігуркі з пластыку, вінілу, фарфару і іншых матэрыялаў. У кожнай мініяюрнай прыгажуні свае незвычайныя гісторыі. Напрыклад, вінілавая лялька з Германіі, якую назвалі Дзіцятка, доўгі час служыла навучальным дапаможнікам у школе для іжарных і маладых мам. Калі пацук спісала, супрацоўніца клінікі забрала Дзіцятку дадому і выставіла на аўкцыён. Алена Роўба зрабіла стаўку — і выйграла.

Зацікавілася? Прыязджайце палюбовацца калекцыяй, а таксама паўдзельнічаць у святонных майстар-класах па стварэнні Сіягуркі і яе казначных памочнікаў! Алена БРЫЦКАЯ
Фота з архіва ўстаноў

Буйны прыватны спецыялізаваны кніжны збор быў у землеўладальніка, прамыслоўца і грамадскага дзеяча І. Х. Каладзева (1859—1914).

Яму належалі землі на поўдні ад Барысава, а таксама ў пасадзе Нова-Барысаў, дзе знаходзіўся цэнтральны дом маёнтка.

Зацікавіўшыся гісторыяй краю, І. Х. Каладзею ў другой палове 1880-х прыступіў да фарміравання калекцыі кніг, дакументаў, выяўленчых матэрыялаў па эпосе напалеонаўскай войнаў і вайне 1812 года.

Збор уключаў бібліятэку (15 тысяч тамоў), гравюры і літаграфіі, партрэты палкаводцаў, перыядычныя выданні, карты, планы.

Талент і хітрыкі, увасобленія ў фарбах

Выставы ікон у Нацыянальным мастацкім музеі праходзяць далёка не ўпершыню, дзёгта — асабліва. У экспазіцыі „На гонар і хвалу Госпаду Богу...“ якая прыце амаль да канца студзеня, прапаведуючы тым абразам ды іншыя творы кultaвага мастацтва, што маюць надлісы, здатныя прапіць святло на іх гісторыю — а часам нават і аўтарства. Творы такія трапляюцца гадзі ў рады — з паўтары тысячы адзінак захоўвання калекцыі сакральнага мастацтва НММ іх усяго каля 80. А тэматычны выставачны праект, які фактасе ўвагу на датаваныя і падпісныя іконы, праэдзэнтаў не мае.

Што за інфармацыю тояць у сабе тыя лакачыны надпісы нельзе на марцінзе выявы, расшыфраваць якія наўрад ці дасць рады прасты смяротны? Па-рознаму. Але ў кожным разе яны значна менш мястожныя за самі іконы, культурныя коды якіх можна расчытваць да бяскончасці.

У ФОНДАСХОВІШЧАЎ З СВЯТОДАСАВІТАЎ

Важна: арыгінальнай можна назваць не толькі ідэю праекта, але і яго “начынку”: 15 прадстаўленых твораў (а ўсяго іх 35) дасюль ніколі не выстаўляліся — і таму будучы адкрыццё нават для знаўцаў. Яг распавяда генеральны дырэктар музея Ганна **Конанава**, сёння ўалюная скарбонка беларускага мастацтва наладзе коду шпэўдзю экспанаванню тых арт-фактаў, убаўчыць якія глядан раней не меў магчымасці — альбо меў, але вельмі даўно і рэдка.

— Калі невядомыя шпарокаму коду шпэўдзю беларускага мастацтва трапляюць з фондасховішчаў у святло сафітаў — гэта, можна сказаць, іх другое нараджэнне, — упеўнена дырэктар.

Стаяка на навізну накладна на супрацоўніку нямаю адказных клопатаў, бо падрыхтоўка твораў да экспанавання — справа не з прастых. Яна ўключае і рэстаўрацыйныя работы (пра іх некаж павагом асобна), і даследчыя. Інфармацыя пра многія абразы — хаша б такой базавай, які аўтарства і дата стварэння — лічы што няма. Па-першае, падпісавы іх было не прыня-

та, а па-другое, тыя выпадкі, калі ікона знаходзілася ў адным храме ад моманту стварэння і да сёння, у Беларусі можна назваць шчаслівымі выключэннямі. Звычайна лёс і храмаў, і абразоў быў вельмі пакурчасны, таму паспабаў ты за ім усачы.

Каб разблытаць шчыльны клубок загадак, музейшчыкі вырачаныя на паўраўдзе дэтэктывныя пошукі. Для іх важная кожная зачэпка, за якую можна ўхапіцца, каб збудаваш хаша б памыснаму гіпэтэзу. Спраўдзела, надпісы, часцей за ўсё зробленыя рукой аўтара, стаяюцца добрымі арыенцірамі на гэтым шляху. Нават тады, калі адныя пэўныя інфармацыя, якія яны ўтрымліваюць, — дата стварэння іконы.

— Азіны датаваны абраз можа стаць пунктар ашыку для атрыбучы пэста шпэўдзю іншым, — кажа куратар выставы **Любоў Сасоева**. Мы вывучаем яго стылістыку, робім аналіз пігментаў і паводле прышнуды аналогіі можам вызначыць час стварэння падобных ікон.

Па словах Ганны Конанавай, атрыбучы і ўсебаковаму вывучэнню ўзору старажытнага мастацтва ў музей надзея не меншая ўага, чым арганізацыі выстаў. І гэтая карпатлівая праца ніколі не сканчаецца разам з іх завяршэннем: яна ідзе неспынна.

“І ТЧЭ, ЗАБЫЎШЫСЯ, РУКА...”

Самая ранняя ікона на выставе — “Уваскрасенне” — датаваная 1678 года. Мы

бачым, што ўжо на той час мясцовыя майстры досыць смела адыхоўвалі ад візантыйскага канону. Чым далей, тым болей яны будучы адаптаваць свае творы да сучаснага сабе глядзана, адлюстроўваючы звыклія яму роллі замест ікананічных стандартаў. Усё як у класіка: “І тчэ, забыўшыся, рука...”

Скажам, “Нараджэнне Багаста ўтрымлівае мноства мільх дэталіяў, якія дазваляюць зразумець побыт “сярэдняга класа” XVIII стагоддзя. На думку Любоў Сасоевай, шалкам імаверна, што не толькі інтэр’ер, начыне, строі, але і самі вобразы металічныя ўпрыгожаныя.

— У вобразе арханёла ярка праўдзіцца ўласцівае для барока намкненне да пышнасці, параднасці, — дадае яна. — У беларускіх абразох гэта часу дэла адлучацца стылістычны ўплыў захадзеўрапейскага мастацтва. Але пры гэтым ікона адлюстроўвае і некае народнае ўяўленне аб тым, які павінен выглядаць ваявода войска нябеснага.

НЕБАВЯЗЛІВЫ І АБАВЯЛІНЫ ПЛАГІЯТ

Зрэшты, стварэння мастакамі “з народа” абразы ўтрымліваюць не толькі цікавыя для этнографіа дэталі побыту, але таксама і нечаканыя культурныя паралелі. Мось, напрыклад, арханёл Міхаіл, назваць якога бяссплотнай істотай (у дадзеным візуальным увасобленні) язык нека не паварочваецца. Макаяная постаць Архістраціа аддалена нагадавае распушчанага ў той самы час сармацкі партрэт, дзеля якога магчыма апрапані старэйшы ўжо тады даспехі і пазіравалі ў гордых паставах. Любоў Сасоева пададае, адрэзніць абразы паводле выдочнае. Болей за тое, азіны і той самы аўтар мог маляваць

Тамаш Міхальскі (?). Нараджэнне Маці Божай. 1755 г.

як абразы, так і свецкія партрэты: жорсткага падзелу на ікананісцкія і мастакоў ў XVIII стагоддзі ўжо не існавала.

— У вобразе арханёла ярка праўдзіцца ўласцівае для барока намкненне да пышнасці, параднасці, — дадае яна. — У беларускіх абразох гэта часу дэла адлучацца стылістычны ўплыў захадзеўрапейскага мастацтва. Але пры гэтым ікона адлюстроўвае і некае народнае ўяўленне аб тым, які павінен выглядаць ваявода войска нябеснага.

Што цікава, захадзеўрапейскі ўплыў быў уласцівы не толькі для ўніяцкага ікананісцтва, але і для праваслаўнага. На выставе дэманстравана “Узнісенне” (1808) майстра Мільдзускай школы Фамы Сілініча. Куратарка звяртае ўвагу і на прафесіяналізм аўтара, і на яго, які цяпер кажуць, “нагляджанасць”, абазнанасць у сучасным для той эпохі мастацтве — ракако.

Па словах Любоў Сасоевай, адрэзніць абразы паводле выдочнае. Болей за тое, азіны і той самы аўтар мог маляваць

Іван Васілеўскі. Архіядыкан Стэфан. 1815 г.

датурнага абразы ў знак падзякі за канкротны выраз ацалення. І вось мастак-самародак нельзе тыя вопытаў — і вырашыў іх намаляваць, мабыць, не надта задумваючыся, што і да чаго.

У экспазіцыі ўвагу адрэу прыцягвае неімаверна светлая Маці Божая Жыровіцкай з Бурстчыны. Вось у якой і сапраўды — багаслоўе ў фарбах... Ды згаюю адну другую дэталю. Папышоўшы бліжэй, здаўваецца: пазлононы аклад, які мы можам бачыць на самых шанаваных абразох, у дадзеным выпадку выразаны па лўкмасе. Так бы мовіць, боджэтны вярнянт.

Наогул, тэба адзначыць, што такія хітрыкі для народных творцаў уласцівыя. Скажам, знакамітая Царская брама з саломкі, у якой мастак Аляксандр Кішчанка бачыў увасобленне касмічнай гармоніі, з’явілася менавіта таму, што сусальнае золата прыходу было не па кішні.

Што ж, выстава пераканана ка сведчыць: копія можа быць не менш адметнай за арыгнал. Дый хібы засталося нам цяпер мастацкі адметнасці — як, напрыклад, у выпадку з наўнымі іконамі, напісанымі нібыта краноу дзіцяці: каструбаўнымі рукамі Святога Юрыя і кракадзіль-

чыкам, як замьяняе цмока. Цыжка не пагадзіцца з куратаркай: такія абразы не толькі выклікаюць замільванне, але і адлюстроўваць свежасць бачання, непасрэднасць і нешаблоннасць народнага светапогляду. Не выпадае сумнявацца, што выставачны праект, адмыслова прысвечаны ікананісцкаму наіву (а такія залу ма ўжо ў музеі выношваецца), стане сенсацыйным і звышпапулярным.

САМАРОДКІ З ПЕТРЫКАВА

Балай, найвялікшае алпрысціе выставы — святочны рад абразоў са Свята-Мікалаеўскай царквы Петрыкава, самай звычайнай, на першы погляд, мстачкоўнай царквы.

Невялікі па памерам і зусім яныкія, яны, аднак, сапраўды ўражываюць арыгінальнасцю... той самай свежасцю бачання. Не вядома, што тыя абразы з’явіліся ў 1838 годзе, а іх аўтарамі былі мясцовыя (хутчэй за ўсё) самавіцы, а яны выказвалі гіпэтэзу, што іконы намаляваны сучасны дыпламаваны мастак, які добра засвоў жыццё XIX стагоддзя, а вырабляючы сваю аўтарскую манеру, натхняўся не толькі прымытыстамі, але і, напрыклад, Шагалам.

Любоў Сасоева кажа, што ў гэтай серыі выразна алчуваюць дзве рукі. І калі першы аўтар знаходзіць надзвычай арыгінальны і працоўны трактоўкі вядомых усім біблійных вобразоў, другі ікананісц — майстар характару: на яго “Тайнай вяселлі” ў кожнага з дванацінаці аўтараў ён свой. У драматычнай, напружанай кампазіцыі няма пасіўных статуэтаў або нават другасных персанажаў.

Куратарка звяртае маю ўвагу на тое, што нават гэтыя самабытныя аўтары не гробавалі “перанісаннем” прафесійных твораў (хай і атрымлівалася ў іх па-свойму). Пра гэта сведчыць адна смешная дэталю. На іконе Перамянення Госпадняга поштаі апосталаў абразы: іх цэль проста не змясіліся на дошку, якая па лўдзьмі меншая за тую гравюру, што паслужыла ўзорам.

СЦІПЛАСЦЬ НЕ ЗАГАНА, АЛЕ...

Кароткая гісторыя адноўленай петрыкаўскай царквы была накрэманая на зваротным жа абразе за “Тайнай вяселлі”. Як выявілася, храм згарэў ўжо ў 1772 годзе, і толькі ў 1838-м яго аднавілі старанымі кунцоў Кебеца, Маргуна, Караля і Крульскага. Прозвішчы ікананісц традыцыйна адсутніваюць. Аднак

Любоў Сасоева спадзяецца, што з часам нельзе ў архівах іх усё ж уласца алшукаць.

Лічу на выставу, можна было спадзявацца, што яна алкрые новыя цікавыя імёны беларускіх мастакоў. Ды, як яно звычайна і бывае ў выпадку з іконамі, на музейных этыкетках амаль заўсёды пазначана: “Невядомы аўтар”.

У экспазіцыі з’есць усіяго тры іконы, на якіх мастак наважыць пазначыць сваё прозвішча — хай сабе, і дробнымі літарамі. Гэта творы занага ў XVIII стагоддзі майстра са Случчыны Васіля Марквінавіча, згаданага ўжо Фамы Сілініча і той самы “Святы Стэфан” Іван Васілеўскага.

Яшчэ азіны аўтар на алпаратным баку сваёй “Азгігтрый” пакінуў маюнаграму А.В. Гэта ўсё, што на сённяшні дзень пра яго вядома. Абраз Спаса мае незвычайны надліс: ён створаны ў гонар адмены прыгоннага права. Наконт аўтарства... Там пазначана: ікону пісаў 70-гадовыя стары. Дзіўная самапрэзентацыя!

Што ні кажы, але ікананісцы ў мінулыя часы былі лўдзьмі сціплымі. Так, прозвішчы на многіх абразох фігуруюць, але належаць яны не аўтарам, а фундатарам. Ці было гэта ўмовай “спонсарскай дапамогі” (як нязрэдка бывае сёння) або знакам падзякі, скаваць цяжка. У кожным разе не выпадае сумнявацца: грошы, інвеставаныя ў мастацтва, прынеслі добры плён, прычым не толькі для жыцця вечнага. Прозвішчы тых кунцоў-дабралезяў, якія фінансавалі ікананісцаў, захаваліся для нашчадкаў — у адрэзненне ад многіх іншых. Паўчальная гісторыя...

Як адзначыла Ганна Конанава, выстава зусім не вучорывае тэмаў датаваных і падпісных твораў сакральнага мастацтва. Па яе сканчэнні супрацоўнікі музея працягнуць даследаванні, на дарабінна збіраючы звесткі, каб прапіць святло на гісторыю ўнікальных арт-фактаў са сваёй фондаў.

— Для нашага музея тэма сакральнага мастацтва ніколі не будзе вярчарпана, — кажа дырэктар. — Тым болей, лічу, яна вельмі важная для нашага часу. Гэтая выстава мяне ў чарговы раз пераканала ў тым, што іконы маюць каштоўнасць не толькі ў рэчышчы гісторыі мастацтва, не толькі як аб’ект даследавання і рэстаўрацыі — яны ўтрымліваюць і неверагодны вывакувы патэнцыял, зольнасць уплываць на светапогляд лўдзей, спрыяць іх духоўнаму дасканаленню.

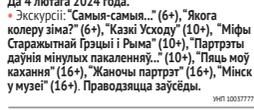
Ілья СВІРЫН

Афіша з 22 па 29 снежня

НАЦЫАНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. Леніна, 20, тэл.: 8 017 3970163 (аўдыёналізацыя)

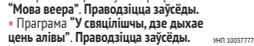
- Пастаянныя экспазіцыі.
- Выстава “Анталогія прыгожасці. Традыцыйны Беларускі касцюм”. Да 10 студзеня 2024 года.
- Выстава “Ішык калекцыі Французскае вышукнае мастацтва са збору Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь”. Да 15 студзеня 2024 года.
- Выстава “Іван Ахрэмчыч. Майстар. Людзі. Эпоха”, прысвечаны творчасці народнага мастака В.С.Р. Івана Восілавіча Ахрэмчыча (1903–1971). Да 21 студзеня 2024 года.
- Выстава “Амаліныя гарышкі. Да 190-годдзя з дня нараджэння”. Да 28 студзеня 2024 года.
- Выстава “...На гонар і на хвалу Госпаду Богу...”. Датаваныя і падпісныя творы сакральнага мастацтва Беларусаў XVI–XIX стт”. Да 28 студзеня 2024 года.
- Выстава жыццяпісу народнага мастака Беларусі Гаўрыіла Хартыноўнава Ваншанкі (1928–2014) “Палескі волат”, прысвечаная 95-гадовому дню нараджэння творца. Да 4 лютага 2024 года.
- Экскурсіі: “Самыя-самыя...” (6+), “Якога колеру зіма?” (6+), “Казкі Усходу” (10+), “Міфы Спражытнай Грэцыі і Рыма” (10+), “Партрэты даўня мінулых пакаленняў...” (10+), “Піць моу каханню” (16+), “Жаночы партрэт” (16+), “Мінск у музеі” (16+). Праведзіцца заўсёды.

МУЗЕЙ “ДОМ ВАНКОВИЧЫ” КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І-ІІ ПАЛОВОЙ ХІЛІ СТ.

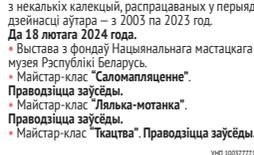
г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а, тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Тэматычная праграма “Раство ў Ванковічэў” з майстар-класам па вырабе навагодніх цацкаў. Да 13 студзеня 2024 года.
- Выстава мастака Наталі Піскуновіч “Думкі Усёль”. Да 16 студзеня 2024 года.
- Экскурсіі “Шлях мастака Валенція Ванковіча”. Папярэдні запіс. Праведзіцца заўсёды.
- Зборная інтэрактыўная праграма “Моа веера”. Праведзіцца заўсёды.
- Праграма “У свецкім, дзе дыхам цень аліва”. Праведзіцца заўсёды.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРАДНАГА МАСТАЦТВА
Мінскі і.р. Астрашыцка-Гарадзіцкі с/с, в. Акаліца, вул. Іванушкава, 176, тэл.: 8 017 5074468

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Выстава майстра па бісералепанні Веры Уладзіміравны Занкевіч “Па матых пацкава”. У экспазіцыі прадстаўлены ўпрыгожаны з некалькіх калекцыяў, распрацаваны ў перыяд дзейнасці аўтара — з 2003 па 2023 год.
- Выстава з фонду Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь.
- Майстар-клас “Саломаліценне”. Праведзіцца заўсёды.
- Майстар-клас “Льляка-мотанка”. Праведзіцца заўсёды.
- Майстар-клас “Ткацтва”. Праведзіцца заўсёды.

МУЗЕЙ В. К. БЯЛЫНІЦКАГА-БІРУЛІ У МАГІЛКЕ
г. Магілёў, вул. Леніна, 37, тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Арт-істоты “Зручмае мастацтва”. Праведзіцца заўсёды.
- Падрэзібнай на сайце artmuseum.by альбо па тэлефоне 8 0222 650203, 8 0222 658800

У гонар слыннага майстра

Дзяржаўны літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа сёння ладзіць вечарыну памяці Артура Бартэльса — паэта, мастака, кампазітара, артыста.

Творца нарадзіўся ў беларускай глыбінцы, і менавіта гананіцкім наваколлем прывесчаны яго найкрасцейшы літаратурна-мастацкі раба-

ад нас, таму вечарына ладзіцца і ў яго гонар.

Цікавае да наробку Артура Бартэльса расце. Выдаюцца яго літаратурныя творы, выходзяць пераклады на беларускую мову. Таксама навукоўцы і журналісты раскрываюць новыя факты біяграфіі, прапаведуюць святло на радзод дзеяча (“К” №46 ад 24 лістапада). Увагу прыцягвае і багатая музычная спадчына майстра.

Наведальнікі музея ўбачаць карціны Бартэльса ў Уладзімір Рынкевіч, Апошні, на жаль, не так даўно паішоў

Ідзе падпіска на І паўгоддзе 2024 года

Газета “Культура”	
Індывідуальны	Льготны
63875	ведамасны
1 мес. — 3,02 руб., 3 мес. — 45,06 руб., 6 мес. — 90,12 руб.	638722
	Індывідуальны
Ведамасны	льготны
638752	63872
1 мес. — 2,67 руб., 3 мес. — 7,61 руб., 6 мес. — 14,92 руб.	1 мес. — 19,64 руб., 3 мес. — 59,82 руб., 6 мес. — 119,64 руб.
Льготны (для прыватных асоб, якіх адрознівае папіска на адрас свай супрацоўніка і пенсіонеру)	Ведамасны
63879	638742
1 мес. — 16,96 руб., 3 мес. — 50,88 руб., 6 мес. — 101,76 руб.	1 мес. — 24,19 руб., 3 мес. — 72,57 руб., 6 мес. — 149,14 руб.

Газета “Культура” + часопіс “Мастацтва”. Камплект	
Індывідуальны	Льготны
63874	63872
1 мес. — 31,94 руб., 3 мес. — 95,82 руб., 6 мес. — 191,64 руб.	1 мес. — 24,19 руб., 3 мес. — 72,57 руб., 6 мес. — 149,14 руб.
Ведамасны	льготны
638742	63872
1 мес. — 24,19 руб., 3 мес. — 72,57 руб., 6 мес. — 149,14 руб.	1 мес. — 16,96 руб., 3 мес. — 50,88 руб., 6 мес. — 101,76 руб.

Часопіс “Мастацтва”	
Індывідуальны	Льготны
74958	ведамасны
1 мес. — 30,11 руб., 3 мес. — 60,33 руб., 6 мес. — 120,66 руб.	749412
Ведамасны	льготны
749582	74941
1 мес. — 39,45 руб., 3 мес. — 118,35 руб., 6 мес. — 236,70 руб.	1 мес. — 10,40 руб.
Льготны (для прыватных асоб, якіх адрознівае папіска на адрас свай супрацоўніка і пенсіонеру)	Ведамасны
74986	638742
1 мес. — 22,21 руб., 3 мес. — 66,63 руб., 6 мес. — 133,26 руб.	1 мес. — 24,19 руб., 3 мес. — 72,57 руб., 6 мес. — 149,14 руб.

МАГІЛЁўСКИ АБЛАСНЫ ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР

г. Магілёў, вул. Першамайская, 7, тэл.: 8 0222 656604 (каса), сайт: mdrama.by

- Казка "Снежная каралева" (6+). 22 снежня ў 11.00; 23 снежня ў 11.00, 14.00; 24 снежня ў 11.00, 14.00; 25 снежня ў 11.00, 14.00; 26 снежня ў 11.00; 27 снежня ў 11.00; 28 снежня ў 14.00; 29 снежня ў 14.00; 30 снежня ў 11.00, 14.00.
- Гісторыя прывязанасці ў 1 дзё "Прышоў мужчына да жанчыны" (18+). 27 снежня ў 18.30.

УНП 700184039

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКИ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7, тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627, пошта: kupalibilet@mail.ru

- Драма "А довіці тут ціця" (12+). Галоўная сцена. Прэ'мера. 28 снежня ў 19.00.
- Спектакль "Казка аб мёртвай царэўне" (6+). Галоўная сцена. Прэ'мера. 29 снежня ў 11.30, 30 снежня ў 11.30, 31 снежня ў 11.30.
- Венскі навагодні канцэрт (0+) у выкананні аркестра "Мінск-класік". Галоўная сцена. 30 снежня ў 19.00.
- Трагіфарс *Donna sola* ("Жанчына адна") (18+). Камерная сцена. 20 снежня ў 19.00.
- Прадстаўленне "Музыка душы" (0+). Камінная зала. 29 снежня ў 19.00.

УНП 100377901

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЭТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1, тэл.: 8 017 2431041 (каса), 8 017 3615493

- Опера ў 2 дзёях "Гісторыя Кая і Герды" ("Снежная каралева") (6+). 23 снежня ў 18.00, 24 снежня ў 11.00, 26 снежня ў 19.00, 27 снежня ў 12.00, 29 снежня ў 19.00, 30 снежня ў 19.00.
- Калядны канцэрт *ContraBass-LIVE* (12+). Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 24 снежня ў 18.30.
- Балет у 2 дзёях "Шчаўкунок" (6+). 24 снежня ў 18.00, 30 снежня ў 18.00.
- Навагодні канцэрт (12+). 27 снежня ў 19.00, 28 снежня ў 19.00, 31 снежня ў 19.00.
- Балет у 2 дзёях "Тры парасяці" (0+). 29 снежня ў 12.00.
- Канцэрт "Калядны падарунак" (12+). Музыка Беларусі XVI–XIX стагоддзяў. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 30 снежня ў 18.30.

УНП 191081322

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ БЕЛАРУСКИ ТЭАТР "ЛЯЛКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2, тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Навагодні спектакль у 1 дзё "Дзівосныя прыгоды" (3+) і танцавальна-забаўляльная праграма "Па слядах Дзёда Мароза". 23 снежня ў 11.00, 14.00, 17.30; 24 снежня ў 11.00, 14.00, 17.30; 25 снежня ў 11.00, 14.00, 17.30; 27 снежня ў 11.00, 14.00, 17.30; 28 снежня ў 11.00, 14.00, 17.30; 29 снежня ў 11.00, 14.00, 17.30.

УНП 300001869

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163, 8 025 6677819.**

УНП 10377771

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19, тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660, 8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Фестывальная праграма "Чараўніцтва Раства". Тэатральная зала. 24 снежня ў 16.00.
- Канцэрт "Калядная ноч у замку". Тэатральная зала. 24 снежня ў 21.00.
- Вялікі калядны канцэрт, на якім прагучаць вядомыя і любімыя творы А. Вівальды, Г. Ф. Гендэля, І. С. Баха, Я. Голанда, М. Радзівіла. Тэатральная зала. 25 снежня ў 14.00.
- Выстава "Упершыню экспанат. З фонду Нацыянальнага гісторыка-культурнага музея-запаведніка «Нясвіж»", прысвечаная 30-годдзю ўстановы і 800-годдзю горада Нясвіжа. Вялікая выстаўная зала. Да 9 студзеня 2024 года.
- Часовая экспазіцыя Вольгі Старасцінай "Звяжам свет прыгажосцю". Калекцыйная зала "Нумізматыка і фалерыстыка". Да 21 студзеня 2024 года.
- Часовая экспазіцыя "Ператвораны ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны". Да 13 кастрычніка 2024 года.
- Экспазіцыя "Цудатворная Жыровыцкая ікона Божай Мэці ў камені". Аўтар праекта А. Папельскі. Малая выстаўная зала. Да 18 лістапада 2024 года.
- Міжнародны выстаўны праект "Castrum doloris. Пахавальныя цырыманія нясвіжскага двара". У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Квэст "Палацавыя таямніцы".
- Виртуальныя выставы: "Ператвораны ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны", "Нясвіж – здабытак сусветнай культуры", "Разбуралены след вайны ў архітэктуры Нясвіжа", "Шэдэўры калекцыі і ўнікальныя артэфакты музея-запаведніка «Нясвіж»".
- Тэматычныя і агляльныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

Аддзел экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці

(г. Нясвіж, вул. Гейсіка, 1)
• Часовая экспазіцыя Андрэя Ждановіча "Беларускі пейзаж". Да 31 студзеня 2024 года.

Ратуша (г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3)

- Пастаянныя экспазіцыі
- "Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX стст."
- "Нясвіж у міжваенны час. Людзі і падзеі".
- Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў "Культура часу". З фонду музея-запаведніка.

Мерапрыемствы

- Квэсты: "Безаблічны артэфакт", "Карта сямі каралеўстваў", "Музейны дэтэктыў", "Музейнае расследаванне".
- Культурныя мерапрыемствы: "Прыём у княгіні", "Дзень нараджэння ў ратушы" (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтна-ролевая развівальная праграма "Школа шпіёнаў" (да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства "Музейка аб музеі" (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма "Выкрунтасы" (група да 25 чалавек). Падрабязнасці па тэлефонах 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г. п. Мір, Карэліцкі р-н, Гродзенская вобл., тэл.: 8 01596 36290, 8 01596 36270

- Пастаянная экспазіцыя.
- Квэст "Белы слон". 23 снежня ў 15.30.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх "Інтрыгі Купідона".
- Квэст-экскурсія для ўсёй сямі "Легенды і паданні Мірскага замка".
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: "Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце", "Асаблівае жаночае касцюма XVIII ст.", "Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.", "Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў".

УНП 590201541

ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ ФІЛАРМОНІЯ

г. Віцебск, вул. Леніна, 69, тэл. касы: 8 0212 368387, сайт: vitebsk-filby

- Калядны канцэрт Сімфанічнага аркестра Віцебскай абласной філармоніі "CHRISTMAS ГАЛА" (6+). 25 снежня ў 17.00, 19.00.
- Вечар нацыянальнага мастацтва "ПРЫЙШЛА КАЛЯДА – АДЧЫНЯЙ ВАРАТА!": ансамбль танца, музыкі і песні "ТАЛАКА" ў Палацы культуры МТЗ (г. Мінск, вул. Даўгабродская, 24). 26 снежня ў 19.00.
- "СНЕГ НАД ПЕЦЯРБУРГАМ" – гастролі музыкантаў Мальтэйскай капэлы ў Віцебску! 28 снежня ў 19.00.
- "ДАРАГІ ДЗЯДУЛЯ МАРЗЭ" – эстрадная музыка напярэдадні Новага года. 29 снежня ў 19.00.
- "ШЧАЎКУНЧЫК І СВЯТА РАСТВА" – калядны канцэрт арганнай музыкі для ўсёй сямі. 30 снежня ў 12.00.

УНП 300149585

БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8, тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792, 8 017 3271166

- Пастаянная экспазіцыя.
- Часовая выстава "Адзінай памяці верныя", прысвечаная 80-годдзю з пачатку вызвалення Беларусі.
- Запрашаем усіх ахвотных з 19 снежня да 7 студзеня правесці час ва ўтульнай атмасферы нашага музея! Акуніцеся ў чараўніцтва навагодніх свят, наведваюшы ўнікальныя экспазіцыі і цікавыя заняці. Падчас зімовых канікул у прасторы "Музей для дзяцей" будуць даступныя:
 - майстар-клас па стварэнні навагодніх паштовак,
 - інтэрактыўная зона "Ёлка жаданняў",
 - атракцыён віртуальнай рэальнасці "Танкавы бой",
 - зона з навагоднімі настольнымі гульнямі і размаляўкамі,
 - майстар-клас па гісторыі радыё і азбучы Морзэ – 23, 24 і 28 снежня (папярэдні запіс па тэл. 8 017 2030792).
- Выстава ёлачных рэтрапрыгожанняў "Гісторыя ў навагодніх цацках" з прыватнай калекцыі Наталлі Анатольўны Кавалёвай. У гэтай экспазіцыі вы зможаце убачыць і ацаніць непаўторныя шклянныя шары, ватныя і падставачыны фігуры, чароўныя калядныя анёлаў і казанчых герояў ручной работы. Акрамя таго, будуць прадстаўлены ўпрыгожаны часоў Вялікай Айчыннай вайны. Да 14 студзеня 2024 года.
- Квэсты – гэта ўнікальнае пазнавальнае і захапляльнае падарожжа па музейных залах для арганізаваных груп наведвальнікаў (да 20 чалавек). Усяго прапануецца тры квэсты:
 - "Шлях да Перамогі" для ўдзельнікаў ад 12 гадоў,
 - "Сумка з чырвоным крыжам" для ўдзельнікаў ад 14 гадоў,
 - "Франтавы дзёнік" для ўдзельнікаў да 12 гадоў.
- Праграма "Франтавы Новы год", у рамках якой наведвальнікі апынуцца ў атмасферы 1941–1945-га. Імпрэза пагрузіць у зімовыя святочныя дні падчас Вялікай Айчыннай вайны, калі атрымаць франтавую пашылку і віншаванне ад блізкіх было значнай падзеяй для кожнага салдата. Філіял музея ВГК "Старая мяжа". Да 13 студзеня 2024 года. Падрабязнасці на сайце warmuseum.by.

УНП 100235472

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47, тэл.: 8 017 2427814, час працы: аўторак – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выстава памяці мастака Уладзіміра Лукшыцы "Пераадоленне". Да 11 студзеня 2024 года.
- Персанальная выстава Вадзіма Качана "Ад піктарыялізму да канцэптуалізму". Да 11 студзеня 2024 года.
- Выстаўны праект "Падарожжы Фёдара Конохавы". Да 28 студзеня 2024 года.

УНП 192543414

КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЕВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА). Выдаецца на беларускай мове.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — рэдакцыйна-выдавечкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Дырэктар — КУЗНЯЦОВА Наталія Васільеўна.

Рэдакцыя газеты "Культура": Галоўны рэдактар — КУЗНЯЦОВА Наталія Васільеўна.

Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Генадзеўна.

Адказны сакратар — Галіна МАЛІНУСКАЯ.

Рэдактар аддзела — Віктар ГАУРЫШ.

Аглядальнікі рэдакцыі: Яўгенія ГАБЕЦ, Антон РУДАК, Ганна САКАЛОВА, Ілья СВІРЬЦІН, Даніл ШЭЙКА, Зміцер ЮРКЕВІЧ, Настася ЮРКЕВІЧ.

Рэдактар літаратурны — Машей ЗАЙЦАУ.

Рэдактар мастацкі — Мікалай КАСЦЮКОЎ.

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.

Тэлефон: 8 017 2860797. Тэлефон-факс: 8 017 3345741. Бухгалтэрыя: 8 017 3345735. Рэкламны адзел: 8 017 2860797.

Падпісныя індэксы: 63875, 638752, 63879. Ільготныя на паўгоддзе: 63872, 638722 (зніжка 15 %). Камплект (газета "Культура" і часопіс "Мастацтва"): 63874, 638742 (зніжка 10 %).

Рознічны кошт — па дамоўленасці.

* — матэрыял на правах рэкламы.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнасю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.

Аўтарскія рукапісы не рэдакцыйна і не вяртаюцца. Меркаванне аўтара можа не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісана ў друку 21.12.2023 у 16.00. Замова № 2846. Наклад 3318.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавечтва Беларусі Дом друку". 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 38200000007667 ад 30.04.2004.

© "Культура", 2023.